

- haec sint Salomonis. Sic enim Hebreos incipit Caput illud 30. *Verba Agbor filii Iacob*, que Latinus interpres reddidit: *Verba congregantis filii Iovem*. Itaque ait Menochius, hoc Caput proprio Auctorem habet Agbor, cuius tamen dicta Salomon suis adiunxit Parabolis, ut illis consentientia, & iisdem plane digna. 2. Quia etiam si verba haec Salomoni adscribantur, qui mysticum sibi nomen sumpererit, nihil aliud probant, ut ex toto textu liquet, quam errorum & ignorantiam, quibus homo in hoc naturae corrupto stat obnoxius est, adeoque quam rebus supernis explicandis impar sit, nisi certius illuminetur: at vero nec Salomonis! Penitentiam, nec humiliter confessam personalium ejus peccatorum scuticem ostendunt. Hoc generali sensu de se aebat Amos Cap. 7. 14. *Non sum Propheta, & non sum filius Propheta: sed armentarius ego sum vellicans sycomorus.*
- 12 Ad 3. Errasse Bacchiarium, cum creditis Reges impios cum iustis Regibus sepeliri non potuisse. Id enim eti nonnullis concigit, ut fert objectio: non tamen omnibus. Namque 1. ex Lib. 3. Reg. 14. 31. *Dormivit Roboam eum patribus suis, sepultusque est in Civitate David*. Atqui tamen ex 2. Paralip. 12. 14. *Fecit Roboam malum, & non preparavit cor suum ut quereret Dominum*. 2. ex 3. Reg. 15. 8. *Dormivit Abias cum patribus suis, & sepelitur eum in Civitate David*. Atqui est nihilominus ibidem v. 3. *Ambulauit in omnibus peccatis patris sui: nec erat cor eius perfectum coram Domino suo*. Idem dixeris de Amasia ex 2. Paralip. cap. 25. verl. 28. & 14. Ergo quia Rex quipiam cum Regibus iustis sepultus fuerit, nequaquam hinc sanctitas ejus inferri debet: sicut nec impenitentia ejus hinc deduci potest, quod cum iisdem sanctis Regibus sepulcris non fuerit. Obiit enim Manasses religiosus & penitens: & tamen in domo sua sepultus est, ex 2. Paralip. 33. v. 20.
- 13 Ad 4. Mentionem hic fieri de prioribus annis Salomonis, eosque solum, non annos posteriores viis David comparari. Nec vero intolitum esse in Scriptura, ut priora vita Regis aliquic exempla, vel in bonum, vel in malum proponantur, eti ab us posteriora multum discrepaverint. Sic, ut animadvertis Pineda ipse, 4. Reg. 21. v. 20. dicitur, quod Amon fecit malum in conspectu Domini, sicut fecerat Manasses pater ejus: & ambulauit in omni via per quam ambulaverat pater ejus, &c. Id autem de prioribus tantum Manasse viis accipi oportet. Quidam ergo objectus locus ad priores tantum Salomonis annos referatur?
- En præcipua qua in laudatis Auctoriis occurrerunt in gratiam vel odium Salomonis argumenta. Quod enim obiicit Pineda ibid. n. 73, Granatenenses Libros in plumbeis laminis arabice, jam inde a Jacobo Hispaniarum Doctore, conscriptos, in quibus Salomonis Penitentia his describitur verbis: *Et flevit sicut velementi, & condonatum est illi: Et obit fidelis & securus*; Id, inquam, nullius est momenti, quia nullius est certæ fidei. Quin & amare conqueritur Nat. Alexander, quod Hispani pseudepigrapha monumenta genti eruditorum venditare velint: quasi huic fucus hodie fieri facile possit.
- 14 Si forte inquiras quam in partem cinis ego & palvis propendeam: in Colmet ^{Colmet} eam fatebor, que Salomonis propitia est. Mox me id præcipue quod prof. in Ecclesiastis Liber hominis a vanitate omnimoda reversi proles esse videatur. Et id suadet 1. constans Hebraeorum traditio, que nonnullius preti

in praesenti negotio esse debet. 2. Antiquorum Patrum consensus. Cyrtilli Hierosol. præsertim, & Hieronymi, in Judaicis rebus versatissimi. 3. Quod Ecclesia Liber scriptus videtur ab homine naufragando ad vanissimas voluptates, quas sensit. 4. Quod multa complexisse, quæ significant hominem omnia pene expertum. Ego, inquit Cap. 1. *fui Rex in Ierusalem*, quasi jam funeri vicinus, nihil jam sit. Cap. 7. 16. *Hoc quoque vidi in diebus vanitatis mee*. Ib. *Virum de milibus unum reperi, mulierem autem ex omnibus non inventi*. Hac autem cui convenienter melius, quam homini qui uxores duxerat mille, & ne uni quidem se potuisse committere.

Quod ajunt Salomonem in predictis Libris idolatriam non detestari, ¹⁵ non adeo urget, 1. quia nulla est melior idolatria detestatio, quam unius. Dei creatoris, judicis, vota nuncupata exigentis, impios per patientiam suffitentis, tam aperta, totiescum in codem volumine repetita confessio. 2. Quia idola passim vocantur vanitatis, ut Deuteronom. 32. 21. *Irritaverunt me in vanitatibus suis*. 4. Reg. 17. 15. Jerem. 42. 19. Porro totus est Ecclesiastes liber in vanitatem detestatione: & licet vocabula hec alio sensu non raro ibidem afflantur: potest tamen & idola nonnullum exprimere. 3. Quia qui in Ecclesiastis ceteros suis errores condemnat salomon, in alio qui excidere Libro idola detestari potuit, ut jam diximus.

Illiad vero capit. 2. v. 9. *Sapientia quoque perseveravit tecum, vel refertur ad tempus, quo Salomon multa sapienter didicit*, ib. c. 1. v. 16. & sic necesse non est, ut de toto vita ejus curia intelligatur: vel animali tantum sapientiam indigitar, seu solertiarn in excoitandis novis voluptatum generibus, angendique deliciis, luxu & opibus. Ita S. Greg. Nyssenus, & Hugo a S. Victore.

Quod spectat ad c. 4. Eccl. Sirachias laudat quidem Opera qua ante lapsum suum edidit Salomon (nisi quod in Scriptura frequens est, ordinem invertat) at non negat Libros lapsum posteriores; hos autem prætermis, quia totus est eo loci ut ostendat quam funestos haberit exitus Salomonis crimen in posteris ejus. Et haec sufficunt de re quam Deus voluit esse intricatissimum, ut iustiores quique ad morem usque opera sua vererentur: & ipsi nos jam senes identem in hac emperemus verba: *Ne projicias me in tempore senectutis: cum deficerit virtus mea, ne derelinquas me*. Psalm. 70. 9.

PARS SECUNDA.

De Penitentia ut Sacramento.

Secundam hanc Tractatus nostri partem absolvant novem capita. Primum erit de existentia Sacramenti Penitentie. II. de ejus efficacia, seu potestate. III. de materia in genere. IV. de Contritione. V. de Confessione. VI. de Satisfactione. VII. de forma ejusdem Sacramenti. VIII. de Ministro. IX. de effectibus. His accedet appendix una vel multiplex, si per tempus & vires licebit.

CAPUT PRIMUM.

De existentia Sacramenti Penitentia.

POENITENTIA, prout sumitur in praesenti, variis apud Patres donatur nominibus; & quidem 1. identidem vocatur *impositio manum*, & rito scilicet, quo peccatores reconciliari consueverant. *Manus impositio*, ait Augustinus Lib. 3. de Bapt. contra Donatistas, c. 16. non, sicut *Baptismus*, repeti non potest. Ut autem haec manus impositio abea feceruerat, que in Confirmatione, vel Ordine adhiberi solet, passim dicta est *impositio reconciliatoria*.

2. A Gracis Scriptoribus dicta est *exomologesis*, que vox licet vi propria nonnisi confessionem sonet, totam nihilominus Penitentiam exprimit ex usu. Unde Tertullian. Lib. de Penitentia, c. 9. *Ite*, inquit, *actus qui magis Graco vocabulo usurpatur & frequentatur, exomologesis est*, quia delicta Domini nostro confitemur, non quidem ut ignaro, sed quatenus conscientia confessione disponitur, *confessio Penitentia nascitur*. *Penitentia Deus mitigatione, &c.*

3. Nec infrequenter dicta est secunda post *nonfragum tabula*, quia sicut naufragum, nisi tabulam aripiat, perire necessum est; sic & peccatum, qui a Baptismatis navi excidit, nisi configatur ad Penitentiam. Hinc Tertullian. ib. C. 4. *Eam, tu peccator, ita invada, ita amplexare, ut naufragio aliquia tabule fidem*. *Hec de peccatorum scutulis perlevabat, & in portum divina clementie properabat*. Eodem nomine Penitentiam designarunt PP. Tridenti Sess. 6. Cap. 14.

4. Vocabulari etiam passim *Baptismus laboriosus*, *Baptismus lacrymarum*; quia effectum ejus nonnisi per gemitus, & labores consequi potest homo Penitens.

5. Dicitur ab Hieronymo *hostia placabilis*; a Chrysostomo Hom. 8. de Penit. *Medela deliciarum, consumptio iniquitatum, armatura contra diabolum, spes salutis, desperationis profligatio*; ab aliis vero pluribus, *communio, pax, & reconciliatio*; His obiter premissis.

Penitentia definita solet a Catholicis: *Sacramentum a Christo Domino institutum, quo, per iuridicam Sacerdotis abolitionem, homini contrito, confessio & satisfactionem spondenti, remittuntur peccata post Baptismum commissam*.

Quoniam vero definitio hec non admittitur ab his omnibus, qui Christiano nomine censer volunt; ut sua enim veritas affteratur, duo nobis praeflenda sunt: 1. recensendi sunt nostri hujus dogmatis hostes praecipi; 2. videndum an non strenue revinci possint.

ARTICULUS PRIMUS.

Recensentur heretici qui Penitentia Sacramentum expunxerunt.

HERETICOS, qui Penitentia Sacramentum subverterunt, duas in classes dividit DeSistimus Tournely: quarum prior illud indirexerat tantum & quasi per latus impugnaverit; directe posterior & aperta fronte.

In

CAP. I. DE EXISTENTIA SACRAM. POENIT. 37

In primo ordine recensentur, 1. ii omnes, qui ut Gnostici, id est, ² *Spirituales*, nullum in facta sua perfecte peccatum agnoscebant, esti, ait Irenaeus. Lib. 1. contra heret. Cap. 6. alias 1. & Cap. 25. alias 24. *Ipsorum perfecti ea intimorate operari auderent, que non tantum dicere, & audiire non est fas nobis, sed ne quidem in mentis conceptionem venire*, adeo turpia sunt & obscena. Unde Iesu illi & flagitiis homines, qui Christianos ceteros contemptim vocabant *Physicos*, id est *carnales & animales*, ^{Edit.} ^{& pag.} merito ab aliis dicti sunt *Borborites*, quasi cancri, ob nefariam scelerum ^{104. p.} ingluvem, cui se inter sacra sua turpiter immergebant. Ita August. Lib. de herib. c. 6. & Theodore. 1. 1. heretic, fabular. c. de Borborianis.

2. Et eadem de caulla Priscillianista; qui circa an. 380. dux potissimum Priscilliano, a suis subinde ad Abulensem Episcopatum elevato, Gnosticorum, ceterorumque pene hereticorum deliria renovarunt. De his agunt SS. Augustinus har. 70. & Leo Ep. 93.

3. Pseudospirituales, qui ex Anabaptistis egredi, *Libertinorum nomine appellatae sunt, quia libertatem Christianam in eo collocabant, ut nihil non homini regenerato permisum esset*. Contra eos scripsit Calvinus Opusculum, cui titulus: *Adversus fanaticam & furiosam sectam Libertinorum, qui se spirituales vocant, instruendo*. Horum errores amplexim obfoletos renovarunt Crassiores Quietistas, dux ac preceptor Michale de Molinos, ab Innocento XI. sollemniter proscripti die 20. Novemb. an. 1687.

4. In eundem scopulum parti de caulla impegnisse dicuntur, tum Cajani, ^{Theod.} à Gnosticis circa an. 145. exorti, & impensis Caini ac Iuda Icariotis laudatores; hi enim S. Hieronymi zwo redivivi dicebant esse aliqua peccata, que Christus non posset purgare *sanguine suo*, ac multo minus Ecclesia viclavium remittere. Tum Manichai, & ii qui Mathematici dicuntur a S. Cæfario ferm. 253. hi enim inducta fatali ex Tyberibus peccandi necessitate, & ^{Appen.} ^{Aug. T.} peccatum, & ex consequenti Penitentiam auferebant. Tum & ii, qui cum Felicissimo & aliis Sacerdotibus quinque eidem sociatis, laplos circa Penitentiam ullam reconciliabant, in ruinam salutis & eversionem animarum, ut conqueritur Cyprian. Ep. 40. apud Pamelium; 43. vero apud Pearsonium. Tum & ii demum, qui circa an. 466. non Penitentia, sed ex alto pretio peccata dimittenda esse garriebant, prout refert S. Maximus, Taurinensis Antistes Hom. 10. ex iis quas juris publici fecit Mabilion. Tom. 1. Mufai Italici. Hac ferme Tournelys, quia nescio an prorsus accurata sint.

Vel enim dicere vult docti. Scriptor, eos quos recenset, admisisse quidem Sacramenti Penitentie substantiam, sed & simul nonnulla admisisse, que cum ea male cohererent: vel significare intendit, eos ipsum Sacramenti substantiam rejecisse, quia fides ejus cum primoribus ipsorum principiis coherere non posset. Neutrum vero dicitur accurate. Libertini enim Anabaptistarum propago, ut & Anabaptista Pseudoreformatorum, Sacramentum Penitentie & medio tollebant. Molinos vero, licet a Confessione per annos duodecim abstineret, & in ea noller a Perfectis suis certa quedam deponi peccata, que in solam demonis violentiam refundebat; tuncquam tamen Penitentiam ex Sacramentorum albo delevit. Idem dicitur de Gnostici, hi enim, cum non naferentur, sed ex Physchis fierent Gnostici, seu spirituales, Penitentiam admittere poterant, uti medium

Tournely Theol. Moral. Tom. VI.

C 3 per

per quod ab uno statu ad alium fieret transitus. An autem eam de facto admiserint, certo definiti nequit: admisisse prae sumi posunt; quia qui eos incepit fuerit Sancti Patres, nullib[us] illos sublate pro ratiōne clavum virtutis coarctare videntur.

4 Ad secundam Poenitentia ad versiorum classem referuntur Hæretici plures, qui illam non una, sed di partē prorsus ratione impugnarunt, ut ex proxime dicendis constat.

5 ^{T. 1. Per Linget.} Enim Montanisti, sic dicit Montano, et Myria Phrygia Provincia oriundo, unde appellantur fūnt Cataphryges, ut & Pepupiā a Pepupiā ejusdem Phrygiae vice, ubi agebant conventus suos, et quem Jerosolymam vocabant; circa annum aliis 173, aliis 184, docuerunt, ex peccatis alia esse irremissibilia, nimirum graviora quedam & existīta, qualia sunt homicidium, idolatria, frangere, negatio, blasphemia, nuptiae & mochia & fornicatio; & si qua alia violat templū Dei. Ita quid ad fecerit hanc misere defecit Tertullianus Lib. de pudicit. Cap. 1. quod & sequius in Operis decursum repetit, ubi vita quedam appellat inconcussibilis & immundicabilis; quedam vero donabilis: de quo vide Capita 9. 20. & 22.

Verum duo hic emergunt dubia, quia vix solvi possint ob ambiguum & incertum Tertulliani locutionem; Primum an Montanisti ea solum peccata per Ecclesiā claves remitteri crediderint, quia stricte venialia dicimus; an non etiam mortalia ipsa, modo minus gravia forent quam homicidium, idolatria, &c. Secundum, an ea graviorum peccatorum irremissibilias quodam effet apud Montanistas fidei dogma, annon merum disciplina caput.

Quod ad primū attinet, existimat Doctif. Tournely, mortalia ipsa, iuxta Montanistas, ab Ecclesiā condonari potuisse, dummodo ad certum atrocitatis gradum non alligerent. Nititur ille his Tertulliani verbis ibid. Cap. 19. Joannes commendavit, quod satis quedam delicta quotidiana incusione, quibus omnes sumus subiecti. Cui enim non accidit, aut irasci inique & ultra solis occasum; aut & manum immittere; aut facile maleficere; aut temere jurare; aut fidem pacis destruere; aut verecundia aut necessitate mentiri? In negotiis, in officiis, in cunctis, in iustis, in auditis quanta tentamus? ut si nulla sit causa istorum nemini salus competit. Porro ex epistoliō noxis plures sunt que grave peccatum constitutae; ut temere jurare, manum immittere, quod, uti observat Pamelius, idem esse videntur ac percutere, fidem pacis destruere. Ergo.

Hæc tamen probatio mihi dubia est; tum quia nullum est ex allegatis in eo textu peccatis, quod ratione materie vel subreptione veniale esse non possit; tum quia de iis loquitur Tertullianus peccatis, quae incurvans sunt quotidiana, quibus austerioris quique, quales se fingebant Montanisti, omnes subiecti sunt; quorum si negetur venia, nemini etiam iustior salus competit. Hi porro characteres nonnisi peccatis venialibus stricte sumptis convenientiū. Jure igitur dubitari possit an mortale ullum per Ecclesiā claves dimitti vellet Tertullianus. Unum confitat ex Hieronymo Ep. 54. ad Marcellam, nimirum Montanisti ad omne penitentiam Ecclesiā fore obseruantur.

^{Pamel p. 1014.} Utrum vero peccatorum irremissibilitas quoddam esset Montanistis fidei dogma, an merum disciplina caput, dubium faciunt hec ejusdem Tertulliani verba Lib. jam citato Cap. 21. Si & ipsos Beatos Apostolos tale aliquid, id est mortalia in Deum peccata, indulſſe conſtaret, cuius venia a Deo non ab homine competeteret, non ex disciplina, sed ex potestate fecisse. Et infra: Sed habet,

babet, inquis, potestatem Ecclesiā delicta donandi. Hoc ergo magis agnosco & dispono, qui ipsum Paracletum & Prophetis novis (Montano, Priscilla & Maximilia) habent dicentes: Potest Ecclesiā donare delicta; sed non faciat, ne & alia delinqunt... Ergo spiritus veritatis potest quidem indulgere fornicatoribus veniam, sed cum plurimum male non vult... Et ideo Ecclesiā quidem delicta donabit; sed Ecclesiā spiritus per spiritualē hominem, non Ecclesiā numerus Episcoporum. Domin enim, non sumpliciter & arbitrium, Dei ipsius, non Sacerdotis. Ergo a novis suis Propheticis didicerat Tertullianus, posse Ecclesiā, (non equidem Catholica), qua ex Episcopis & Sacerdotibus constat, ^{T. 2. p. 472.} sed spiritualē, quae in spiritualē Montanistarum grege sita erat) univer- ^{472.} fa delicta donare: at ea potestate non uti, ne alii ad delinquendum spe venient inducerentur. Quamquam novas movente ambages alia haec ibidem Tertulliani verba: Ecclesiā proprie & principaliiter est ipsa Spiritus, in quo est Trinitas unius Divinitatis... Et ideo Ecclesiā delicta donabit. Ubi per Ecclesiā quae peccata condonat, non visibilis quāpiam societas, sed ipsa invisibilis Trinitas significari videtur.

Sed jam plus & quo harætici simul & deliri sensi commenta expendimus. Unum addere licet, Montanistas, eti nullam ab Ecclesiā graviorum crimini veniam sperabant, nisquam negasse peragendam esse pro iis Penitentiam. Unde ib. Tertullian. Cap. 19. Haec erit Poenitentia, quam & nos debet quidem agnoscimus... Sed de venia Deo reservamus. Unde liquet, leviorum delictorum condonationem Ecclesiā permisit esse a Montanistis; graviorum foli Deo. Haec de Montano, qui cum Deo ita permittente, populos annis 40. deceperit, laqueo inflar preditoris Jude, ab infano spiritu incitatus, sibi ut fama est, vitam admisit; quod & sue tempore facile dicitur Maximilius. Vide Eusebium Lib. V. Hist. Cap. 16. p. 147. & Tillemont. Tom. 2. p. 456.

2. Ejusdem prope dogmatis artifices fuere Novatiani. Hi pro Antesignani habuerunt Novatum & Novatianum; illum Carthaginensis Ecclesiā, hunc Ecclesiā Romana Sacerdotem. Horum prior ut imminenter sibi a Cypriano censuram effugeret, Romanum contendit; ibique junctis viribus cum Novatiano, cumdem potenter advexit; tum in schismate, quo, primus omnium Antipapa factus, contra Cornelium legitimum ac sanctum Pontificem insurrexit, tum in heresi, quam ambo nisi omni atque opera diffimeruntur.

Hujus porro heretico, quantum ad nos attinet in praesenti, varijs gradus extiterit; quos tamen ob varijs antiquorum locutionem diversimode assignant eruditii. Nimirum censent ex iis plures, 1. utrumque Novatorem, antequam omnia erroris sui capita animo bene preconcepisset, istantum qui in perfectione lapsi essent, *Sacrificatis* videlicet & *Libellatissimis*, non autem ceteris cuiuscumque ordinis peccatoribus, indulgenciam denegasse. 2. Utrumque deinceps ad omnes cuiuscumque criminis reos id extendisse, quod primo de solis in persecutione lapsi sanctitatem effecit. 3. Austerius istud dogma a nonnullis Novatianis temperatum fuisse & emolumentum; adeo ut gravioribus quidem delictis, sed non iis qua forent leviora, veniam denegarent. Quæ tria critice discentienda veniente.

Et quidem 1. Novatum & Novatianum in tantum qui in perfectio- ^{Edit.}
ne lapsi essent, reconciliacionem ab initio denegasse, non obscurè indicata. ^{Pam.}
Cypranus Ep. 52. ad Antonianum, ubi haec: Si se cordis & venis seru- ^{1643. p.}
tatorem constituit & judicem Novatianus, per omnia aquiliter judicet: ^{161. col.} G. 4. ^{z.} franda-

Pearson, fraudolenter & macbōr a latere atque comitauit suo separet: quando multo &
F. 249. gravior & pejor sit machi quam libellatīci causa. Et paullo inferius: Ne
sibi in hoc novi hereticī blandiantur, quod se dicant idolatrii communicare;
quando sunt apud illorū adulteri & fraudatores, &c. Cui porro notior effe
potuit Novatiani heretici, quam Cypriano, qui & totius rei seriens
a Cornelio Papa, sibi conjunctissimo, didicerat: & ad Antonianam testis
Pearsonio, cui predicta Epistola est n. 55. scribebat anno Christi
252. id est quo tempore plenius & avidius indagabantur Novatiani er-
rores, nec certe immittuebantur.

Ed. 1. 16. Hist. Eccles. Cap. 43. his verbis. Novati.
Vales. Greco.
Lat. 1.
197.
12. c. 42. Novatiani (Novatianum intellige), quem veterum multi unum cum Novato
hominem fecerunt Ecclesia Romana Presbyter, arrogante adversus eos (* qui
perfectionis tempore pro infirmitate animi lapsi erant) elatus, quasi nulla spe
salutis ipsi posthac superferret, tametsi omnia explerent, que ad sinceram con-
versionem piramque confessionem pertinent, proprie cuiusdam secte eorum qui
tumore mentis elati se ipsos Catharos, id est puros cognominaverunt, auctor exti-
nit. Non parcit eo loci Eusebii Novatianum, cui tamen unum id quoad
praeſens caput obicit, quod lapsis veniam denegaret.

Idem confidere uititur Tournely ex Socrate, qui & ipse Novatiana-
lue hand parum fictus erat. Verum est adeo ambiguo loquitur, ut vix
quidquam certi ex ejus textu colligi possit. Sic ille Lib. 4. Hist. Cap. 28.
Novatus, id est Novatianus, Presbyter Ecclesie Romane, ideo fiduciam fe-
cit, quod Cornelius Episcopus Fideles, qui tempore perfectionis a Docio Imperatore contra Ecclesiam excitata, idolis sacrificaverant, in Communionem su-
scipserint. Hanc igitur ob causam cum successerit, ab Episcopis qui idem cum
ipso sentiebant ad Pontificatum electi, scripti ad omnes ubique Ecclesias, ne
eos qui demonibus immolaverant, ad sacra Mysteria admitterent. Bene: ha-
cenus Cypriano & Theodoreto conferunt Socrates: at illi pergit verbis,
que sensum longe generaliorem praefuerint. His Novatiani Litteris ad omnes Provincias perlati, singuli pro moribus suis, de his quae significabantur,
tulere iudicium. Quod enim illi significaverant, ad Sacramentorum communionem
admittentes non esse eos, qui post Baptismum crimen lethiferum commisiſſent,
alii quidem acerba & immitti videbatur bujus regula promulgatio; alii ve-
ro hanc regulam, ne justam & ad habiliendam emendationem vita disciplinam
in primis uilem suscepserunt. Dum hie agitur controversia, supervenerunt Li-
tterae Cornelii Romani Pontificis, que illis etiam qui post Baptismum deliqui-
sent, indulgentiam spondebant. Ita utriusque contraria inter se scribenti-
bus, & satirarum Litterarum testimonio sententiam suam confirmantibus; unus-
quisque, ut fieri solet, ad eam partem se contulit, ad quam jam ante fuisse
ingenio erat propensior. Nam quibus peccava in delictis era, bi aupta occaſione
indulgentia: qui iam concedebatur, ea in posterum ad omne criminum genus
abuſi sunt. Hec Socrates, & quidem heretica pravitate. Atqui tex-
tus ille, si bene penſetur, duo probat, 1. Novatianum a Cornelio
defecisse, quia is veniam inaudigeret Sacrificatis; 2. Eundem longe ultra
progressum esse, & veniam negasse, non tantum illis qui demonibus im-
mola-

* Dissimilat hic Socrates & corrumpt ratione ordinatiois Novatiani historiam. Hanc
qui sinecū volerit, adest Eusebium l. 6. c. 43. pag. 198.

CAP. I. DE EXISTENTIA SACRAM. POENIT.

41

inolaverant, sed & iis etiam omnibus, qui post Baptismum crimen lethiferum
commisſerunt. Hinc summa illa quam vindicat Socrates Novatianum in-
ter & Cornelium discrepanzia; quorum alter virtus omnibus adiutum pre-
cludebat; alter suos ad omne criminum genus invehebat. Ergo stando huic
Socratis textui, credi facile possit, Novatianum jam ab initio omnibus
lethiferorum criminum reis pacem & veniam recusasse.

Atque id aperte docet S. Ambrosius Lib. 1. de Penit. Cap. 2. ubi de
Novatianis axi sui sic scribit: Sed aijunt se, exceptis gravioribus crimi-
bus, relaxare veniam levioribus. Non hoc quidem auctor sceltri erroris Novas-
tus, qui memini Penitentiam dandam putavit. In eo igitur Patrem vestrum
propria damnasi sententia, qui distinctionem facitis peccatorum, que solvenda
a nobis potestis, & que sine remedio esse arbitriamini. Haec nec Novatus pro-
batus, qui veniam interclusit omnibus, nec vos imitatores ejusdem, sed con-
demnatores.

Nec hinc recedit Epiphanius Har. 59. ubi licet Novatiani erroris
primordia repeatet a severiori agendi ratione, quam tenebat Novatia-
nus erga eos qui in perfectione lapsi erant, subdit indistincte: Ad eam
je convertit hysipsum Novatus, id est Novatianus, ut: qui post Baptismum
delinqueret, nullam erga eum misericordiam adhiberi posse arbitraretur.

Idem, nec minus generaliter, pronuntiat Philalitus Lib. de heret. har.
34. ubi Novatianos le ab Ecclesia Catholica separatae dicit, qui doce-
rent, non esse Fidei post Baptismum locum aliquem Penitentiae. Vix ergo e
Patribus certo rescripsi potest, quis prior fuerit Novatianus heresios gradus.

Mihil tamen, si mea fit optio, adhærendum Cypriano existime; tunc quia in ipso disputationis actu vixerit; tunc quia plurimi ejus in-
tererat Novati. Sacerdotis sui, errore, errorisque gradum cognovisse;
tunc quia a Cornelio rei totius teste nihil non edocebatur.

His accedit, qui diu ante Ambrosium scripti, Eusebius auctoritas, cui
in suspectis venire posuit Socrates ipse. Is enim, bene ac male sibi
cohærens, Atticum Patriarcham C. P. sic cum Aſclepiade Novatianorum
Episcopo colloquente inducit Lib. 7. Cap. 25. Ego Novatum qui-
dam laudo, quod cum iis qui sacrificaverant, communicare posuerit: Idem enim edit. fe
& ipse fecisset. Novatianos vero minime probo, qui ob levia delicia Laicos 367.
a communione excludent. Ad huc vero Aſclepiades ita respondit: Prister sa-
crificium idolorum, sunt & alia multa peccata ad mortem, ut lognuntur Scriptura; propter qua nos quidem Clericos, nos vero etiam Laicos a Commu-
nicione removemus, solum Deo potestate condonandi illis relinquentes. Atqui ex
eo textu Novatianus quodam falso tempore folis Sacrificis Communio-
nem negabat.

Nec est quod vim facias in his verbis; Novatianus vero ob levia delicia,
&c. quasi Novatianus ob quodcumque grave peccatum veniam reis deni-
gaverit: Novatianus vero Doce suo auſteriores eam oblevia etiam peccata
recuſaverint. Conſtat enim ea ab Attico levia dici peccata, non que ab-
ſolute levia forent, sed quae levia viderentur comparare ad idolatriam, que
Novatianus, & ipsi Attico in eorum sectam propendenti, summum nefas
videbatur. Namque 1. non potuit Atticus contra notam facti veritatem
Novatianos inculcare, quod ob delicta reape levia arcerent a Communio-
ne: Proh! quicum, precor, communicasset; cum in multis offendamus
omnes.

omnes. 2. Quod fecerat Novatus, id se facturum fuisse testatur Atticus. Atticus ob noxias idolatria leviiores, tametsi re ipsa lethiferas, veniam non negasset. Quandoquidem, ut arguit Asclepiades, eam pro ceteris peccatis ad mortem, si non Clericis, at falsoe Laicis indulgeret. Ergo Novatus, vel potius Novatianus aliquando folis Sacrificatis veniam negavit.

Quod spectat ad alterum nostrae hujus quantulae dissertationis caput, nihil in eo est quod grayem moram injicere possit, uno enim ore factentur Scriptores, Novatianos utique quia premerentur a Catholicis perpetuo inquietibus, cur daretur veniam adulteris qui sponte, non libellatici qui coacte lapsi essent; eo sensim deveniente ut graviorum peccatorum reos a Communione excluderent. Atque id liquet exadducendo modo textibus, 1. Socratis, quo teat voluit Novatianus ab indulgentia excluditos, qui post Baptismum crimen lethiferum commisissent: Etsi enim inficiamus id contingit jamab initio Novatianae heres, postmodum tamen factum inficiari non possumus; 2. Asclepiadi modo citati, qui generaliter (salvo Jueminiani commentarii reverentia) peccata ad mortem a solo Deo condonari declarat. 3. Epiphani & Philastrii, qui idem docent indistincte.

Secundum hunc, qui diuturnior fuit & praecipua erroris Novatianus status, respexerunt Tridentini Patres sess. I. cap. I. ubi sic: *Novatianos, remittendi potestatem olim pertinaciter negantes, magna ratione Ecclesia Catholica tamquam hereticos explosi atque condemnaverunt.*

Denum, non minus constat, vel Novatianose tandem rediisse, ut veniam gravioribus dumtaxat delicias negare, puta idololatria, mechez & homicidio, non autem ceteris, quibus crimibus leviora forent, vel, ut solent heretici, diversam iniuriam agendi rationem; ita ut alii lethifero cuique post Baptismum peccato veniam adimerent; alii vero idololatria tantum.

Primum patet ex Ambrofio supra: *Sed aucti se exceptis gravioribus criminibus relaxare veniam levioribus. Non hoc quidem auctor vestri erroris Novatus, &c.*

Secondum concilio, tum quia semper stetit, stabiturque illud Augustini: *Qui se ab iniuste procederent, in quod frusta divisi sunt?* Tum quia Atticus ille, ille & Asclepiades, quorum Dialogus refertur a Socrate, minor Ambo Novatianus fuisse videntur. Asclepiades longe rigidor, minor Atticus, sed qui tamen contra Ecclesie lenitum Sacrificatis pacem denegasset, quod non fecisset vitæ sincere Catholicus. Ergo e Novatianis alii universi post Baptismum criminibus, alii contra soli idololatria pacem & veniam denegaverunt.

Ceterum Novatiani nusquam eo usque deliciarunt, ut graviorum criminum reos a Penitentia artibus eximuerent. *Aiunt, inquit Ambrosius Lib. I. de Penit. cap. 2. se Dominu deserue reverentiam cui soli remittendum criminum potestatem reservant.* Atqui nusquam crediderunt a Deo remitti peccata impenitentibus, quine contra. Unde sic contra eos infligunt Cyprianus Epist. 52. *O hereticae infiduciae & vanæ traditio! horribilis satisfactionis penitentiam, & substrabere de satisfactione medicinam. Dicere fratibus nostris: Plange & lacrymas funde, & diebus & noctibus ingemisci. sed extra Ecclesiam post omnia ista morieris. Hæc de Novatianis operose, utinam recte, dicta sufficiant.*

3. Penitentie Sacramentum extinguere moliti sunt Massaliani, Meletiani, & Apostolici.

Apostolici Catharorum genetum, Apotastici etiam dicti sunt, quia coniugio & bonorum possessioni renunciarent. At non in eo situs erat eorum error, ut observat Baronius ad an. 260. sed quia in suam Communione non recipiunt utentes conjugibus & res propriae possidente, ex Aug. Lib. de har. cap. 40. & nullam venie spem lapsi relinquebant, ex Epiph. her. 61. Et ideo, pergit Aug. *sunt heretici, quoniam se ab Ecclesiæ separantes, nullam spem prout eos habere, qui utuntur his rebus, quibus ipsi carent.*

Meletiani & Meletio Lycopolis apud Ægyptios Episcopo nomen fortiti, circa an. 306. *Nolentes orare cum concursu, id est, eis qui in persecutione cederent; proinde & eis veniam negantes, schisma fecerint,* id Aug. Lib. de har. cap. 48. Et tamen Meletium hunc non solum idolis sacrificiis, sed & Maximini persecutionem immaniter adjuvante scribit Baronius ad an. 306. n. 52. *Excusat quidem Epiphanius her. 68. Meletium, quasi is protrahit tantum, non omnino negari voluerit Penitentiam iis qui in persecutione lapsi essent.* At Epiphanium ex falso Meletianum aliquis historiæ deceptum fuisse contendit Petavius, quem confute.

Massaliani, qui & Euchyta seu Precatores ab oratione; aliquando etiam Sacephori a Saeco, quo induit prodibant, nomen habuerunt, circa an. 360. vim precibus tantam tribuebant, ut per eas solas sine Baptismo & Penitentia homines a peccatis mundari assenserent. *Ilos, qui Tom. I. de confundunt, ait S. Macarius Lib. de heresi. variis licet criminibus obnoxios, nullo Penitentia edito fructu, nulla Sacerdotum autoritate mutati, nulla habita ratione graduum, quos Ecclesiastici Canones Penitentibus prescribunt, omni se statim peccati labo mundaturus pollicentur, ope praefertim orationis, cuius, quod hodie perpaucis contingit, assiduitas nimis illudem verterat cerebrum: ita ut & Diabolum, ne noceret, dñe & suppliciter exorarent.* Horum fortè inget Epiphanius her. 80. Vide & Theodoret. Lib. 5. har. fabul.

His annumerat Tournelyn Luciferianos, qui duce Lucifero Calaritanus in Sardinia Episcopo, Praefules & Clericos, Arimini & alibi passim lapidos, Penitentes licet, suis restituendis detrectando, schisma fecerunt an. 362. Verum ipse se refelxit vir doctissimus. Si enim, quod fatetur, Luciferianii illi qui ab Ariana factione decepti erant, Communione Laicam indulgebant; indulgebant & privata huic Communioni veniam. Ut quid ergo inter Penitentia hostes recensentur? Probabile est, ait recentior quiliptam, Luciferianos schismati suo heresim addidisse.

Lonuge melius Penitentia adverfariis annumerunt Petrus de Osma, Salmaticensis Theologus, qui ann. 1478. multas inter propositiones a Sexto IV. reprobatas, hanc assernit: *Peccata mortalia quodculam & primum alterius facili, sola cordis contritione sine Confessione & ordine ad claves remittuntur.*

4. Dubia quandoque fuit opinio Waldensium & Wicleffistarum de Sacramento Penitentia. At jam eruditioribus probatum est quod scribit Ill. Meleidensis Praeful Lib. XI. histor. Variat. nu. 86. 104. 110. Waldenses circa ipsam Sacramenti hujus substantiam nihil innovasse, tum quia, ut tradit Petrus Pylidorf. qui sece illius indolem, errores & progressus apprime notavit, subverbant illi quidquid Ecclesia in adiutorio nem Fidelium instituisset exceptis Sacramentis; tum quia peccata sua confiteban-

Bib. P.P. bantur. Doecebat equidem, quod nullus possit absolvire a malo sacerdote; item quod bonus laicus potestatem habeat absolvendi; prout scribit Reinerus. T. 25. Cap. 5. Verum uterque error Ministrum tangit; non rem Sacramenti.

Quod spectat ad wiclefum, testatur, qui plures ejus Libros legerat Henricus warthon, si in iis doctrinam Purgatorii, invocationis Sanctorum, ac septem Sacramentorum comprehendens; ut videbis apud Jacobum Lenfant in Historia Concilii Constantiensis Lib. 2. n. LVIII. Occurrat equidem inter damna Wiclefi articulos is num. septimus: Si homo debite fuerit contritus, omnis confessio exterior est sibi superflua & iniustitia. Verum affectio haec confessionis necessitatibus plus tangit quam substantiam. Nec dubium quin Wiclefus in Diocesi Linconiensis Parochus de Littlevort, ad mortem usque, de more tunc in Anglia & ubique recepto, confessiones excepit.

Quod de Wiclefo, idem dicendum de Joanne Hus: Eum enim septem admisisse Sacramenta docet & ex professo probat vir bona fidei, neque profecto suspectus, Minister la Roque. Vide Boissuetum ubi supra n. 165.

Supradictum ut de Luther & Calvinio dicamus. Lutherus Lib. de captiv. Babylonica sub initium: Principio, inquit, neganda mihi sunt septem Sacraamenta, & tantum tria pro tempore ponenda, Baptismus, Penitentia, Panis. En ergo Penitentia Sacramentum est, sed pro tempore: unde in fine, non alterius, sed eisdem Libri; si rigide logui velimus, ait inconstans Novator, tantum duo sunt in Ecclesia Sacraamenta, nempe Baptismus & Panis. Nam Penitentia Sacramentum, quod ego his duobus accensui, signo visibili & divinitus instituto caret.

Eadem doctrina incertitudine hodieque viget apud Lutheranos; unde horum alii confessionem ambigunt, alii retinent & iterum hos Sueci, prout ab eorum uno didici. Utique confessionem astruit Catechismus minor a Lutherio exaratus, ubi Minister auditia confessione peccatorum omnium, quae Penitentis memoriae occurserunt, eum sic interrogat: Num credit remissionem quam tibi do, esse remissionem Dei? Respondet Penitent: Ita. Tam Minister: Et ego ex Christi mandato remitto tibi peccata tua, in nomine Patris, &c. Vide distor. Variation. I. 3. n. 47. & seq.

Idem docere videtur confessio Augustana, a Melanchrono ann. 1530. Carolo V. exhibita, qua inter Articulos fidei, hunc habet num. 12. De confessione peccatorum docent Evangelici, quod ab solito privata in Ecclesia retinenda sit, quoniam in confessione non sit necessaria delictorum enumeratio. Est enim impossibile enumeratio omnium delictorum, juxta illud: Delicta quis intelligit?

Idem punctum fusius infra explicatur inter Articulos de abusibus munitatis, n. 4. ubi haec ad rem nostram: Confessio in Ecclesiis apud nos non est abolita. Non enim solet porrigit Corpus Domini nisi ante exploratis & abolutis. Sed de confessione docent nostri, quod enumeratio delictorum non sit necessaria, nec sunt overanda conscientia cura enumerandi omnia delicta, &c. Ita Articulum hunc refert Vitus Pichler ad calcem Theologiae sua Polonicae pag. mihi 1563, qui certe longe ab eo discrepat quem exhibet Corpus & synagma Confessionum Geneva editum an. 1654. par. 2. pag. 29, utique quia, quantum conjicio, errores suos emollient Lutherani in Confessione Imperatori oblati, eosdem vero postmodum minus verecunde prodiderint. Ut ut est.

ut est de confessione haec docet pridem Bechmanus in Academia Jenensi Theologie professor, I. can. in Lutheranis Ecclesiis retinendam esse de jure humano & Ecclesiastico, non autem ut necessariam iure divino; 2. non tamdam dannandas esse Ecclesiis in quibus non est in usu, cum sit ea res per se indifferens; 3. confessionem illam auricularem posse omitti, necessitate sic exigente, v. gr. si appropinquantibus hostibus maximum sit numerus eorum, qui ad sanctam Cinam accedere volunt; tunc enim si non sit tempus fonsim confundendi, sufficit confessio generalis; & in morbo graviori potest omitti, 4. non hic agi de confessione, que in Papatu in uso est, & sit cum speciali peccatorum enumeratione eorumque circumstantis, sed qualis, ait Auctor, in nostris Ecclesiis usitata est, ubi Penitens seorsim Ecclesie Minister peccata sua in genere confiterit, aut, si conscientia id poshulet, nonnumquam etiam unum vel alterum in specie, sine coactione tamen, revelat. Hac Bechman. loco IX. controv. 2. pag. mihi 863. & seq. quae si a Calvinistica doctrina plurimum, a Catholica non parum discrepant.

At dubium mihi est an in eius magnopere fidendum sit: licet enim Lutherianus in id omnes confirment, ut se Augustana confessioni, velut eidem fiduci Symbolo additius profiteantur, tanta est eorum inter se discordia, ut nulla Regio, nulla Civitas, nulla Accademia, immo nulla prope familiare perfecte concordet cum altera in iis, que credenda & facienda sunt: Ita idem Vitus Pichler, juxta hujuscemodi oculatus; pag. 1333. Et certe, Apologia confessionis haec habet: Vero igitur sunt Sacraamenta, Baptismus, Canna Domini, Abfolatio que est Sacraamentum Penitentis. Aliud tamen omnino sentiunt Nicolaus Selneetus, Pedagogia part. 2. Joannes Wigand. in Methodo Doctrinae Ecclesie Magdeburgensis, cap. 14. Matthias Flaceus Illiricus in Praefat. Libri, qui de scitis & dissidiis Pontificiorum inscribitur.

Quod ad Calvinum pertinet, is Penitentiam e Sacramentorum albo disertum expungit, negatque eam distinguiri a Baptismo, cuius memoria, propter apprehensionem fidei, peccata Baptismum sequentia remittit. Baptismum dixeris, ait heretarcha Lib. 4. Inst. cap. 19. §. 15. & seq. Si Baptismum vocaveris Penitentia Sacraumentum: cum in confirmationem grata, & fiducia sigillum sis datum fit, qui Penitentiam meditatur.

Hinc duo deducunt Calviniani maxime commoda, I. peccata post Tourn. Baptismum eadem qua in Baptismo remitti facilitate; II. nullas super. p. 24. refece penas quo post Baptismum solvi debeant, ut nulle supersint, cum peccata in Baptismo condonantur.

Marcus Antonius de Dominis et Jeluita primus Episcopus Signiacensis, ac subinde in Dalmatia Archiepiscopus Spalatenensis, ex Archiepiscopo Apostata, tum de hinc Apostata reiparator, ac demum relapsus, Lib. 5. de Republica Ecclesiastica cap. 7. & 12. docet, quod actio ministrantis Baptismum sit sacramentalis & verum Sacraumentum; actio autem reconciliantis, neque est sacramentalis proprie, nec verum Sacraumentum. Haud tamen negat peccata quedam Ecclesiis clavibus subjicienda esse, sed manifesta taurum & scandala; non occulta, quia ut Deum tantummodo testes habent, sic & ab eo vi solius interioris Penitentis sanantur. His historice premisis, jam firmanda nobis est Dogmatis Catholici veritas.

ARTICULUS SECUNDUS.

Vindicantur singula dogmatis Catholicis partes.

TRIA docent Catholicci, 1. esse in Ecclesia medium exterius, quo remittuntur peccata post Baptismum commissa; 2. remedium illud esse veri nominis Sacramentum, & a Baptismo diffinatum; 3. nullum esse peccatum, quod virtute illius deleri non possit. Postremum hunc articulum expendam capite sequenti; de ceteris sic.

CONCLUSIO I. Datur in Ecclesia remedium exterius, quo remittuntur peccata post Baptismum commissa.

15 Prob. 1. Ex Scriptura: Matth. 18. v. eod. *Quicumque alligaveritis super terram, erunt ligati in Calo; & quicumque solveritis super terram, erunt soluti in Celo.* Et Joan. 20. 22. *Acepit Spiritum Sanctum: quorum remissoris peccata, remittuntur ei, & quorum retinueruntur, retenta sunt.* Unde sic: Datur in Ecclesia medium per quod homo hominem solvit a peccatis. Atqui medium quo homo hominem solvit, necessario est externum. Tale enim esse debet medium illud, ut homini confiteretur vel solutum esse, vel ligatum manere: Ad id autem non minus opus est exteriori medio, cum de peccatis australibus agitur, quam cum de originali in Baptismo. Ergo.

16 Prob. 2. Medium, quod qui negaverunt, illico ab universa Ecclesia, idque purioribus eisdem sculis, reprobato fuere, omnino admitti debet. Sed quod medium, de quo agimus in praesenti, negare, vel etiam immingere ausi sunt, ubique gentium hereticis audiens, & ab Ecclesia continuo reprobatis sunt. Minor patet ex iis, quia de Montano, Tertulliano, Novato, Novatiano, & eorumque affectis diximus, & statim abunde magis dicturi sumus. Ergo.

Prob. 3. Datur Penitentia Sacramentum, de quo mox. Atqui eo ipso datur medium exterius, quo dimitti possint peccata.

17 Obj. 1. Ex Apostolo Hebrei 10. 26. *Voluntarie peccantibus nobis, post acceptam in Baptismo notiam veritatis, jam non relinquit pro peccatis hostia: terribilis autem quedam expectatio iudicii, & ignis amaritus, &c.* Atqui si extaret in Ecclesia remedium, &c. Supereret hostia pro peccatis. Ergo.

18 Respondent. Theologi plures post Chrysostomum, Theophylactum, & Angilinum in expositione inchoata Epist. ad Rom. per hostiam intelligi Baptismum ipsum, qui semel receptus, denso recipi non potest: ita ut Apostoli sensus sit, eos qui accepta semel per Baptismum justificatione a peccatis, in eadem recidunt, nullum deinceps habere remedium in Baptismo, utpote qui plures recipi non possit. Quibus porro deest Baptismi hostia, non ideo statim deest hostia Penitentie; cum per eam reconciliatus fuerit incestus Corinthius.

19 Verum haec Apostolici textus expofitio rejicitur a pluribus; 1. quia nullib[us] Baptismum *hostie* vocabulo exprimitur; 2. quia ex eo quod ii qui post Baptismum edunt, denso baptizari nequeant, non sequitur ii nihil aliud expectandum esse quam terrible Dei iudicium, & ignis emulacionem; nisi probetur ii quibus deest secundum Baptisma, & aliquid quodcumque medium deesse. Hinc.

20 Respondent alii plerique Apostolum per voluntatis peccantes, eos intelligere, non qui quomodo cumque delinquunt, sed qui in certo gene-

re peccant; id est, qui accepta Evangelica veritatis notitia & fide, ab ea per apostoliam deficiunt & ad Judaismum regreduntur. His enim nulla jam superest pro peccatis hostia, seu in veteri Lege, utpote jam mortua, seu in nova Lege, quia Christum, unicau Legis hujus hostiam, deditgantur & abiiciunt.

Hunc autem est Apotholi sensum multa evincent. 1. Namque totus est in hac sua Epistola Paulus, ut Hebraos confirmet in fide suscepit, & a Judaismo recovet. 2. Quia v. 25, eodem adhortatus erat, ut non deserenter collectionem, seu ceterum Fidelium, sicut consuetudinis erat quibusdam, quibus deserto hac prius erat ad omnino modum defensione gradus: 3. quia Apotholus voluntarium illud peccatum de quo loquitur, comparat v. 23, cum peccato corum qui irritant faciunt legem Moysi: Atqui attenta vi Graeca vocis qua usus est Apotholus, irritant facere legem Moysi, est eam totam ejurare per apostoliam, qua sine ulla miseratione, duabus vel tribus testibus, morte plebatur, Deuter. 13. 5. 6. 8. 12. 16. 4. Quia per peccatum quod ex loci inseguitur Apotholus, Sanguis Christi, in quo quis sanctificatus erat, ab eo ut pollutum quid decebatur, ut liquet ex v. 29. Atqui is fulis vere & proprie Christi Sanguinem ut immundum quid & pollutum habet, qui a Christi fide deficiens, eundem Christum ut seductorem, pro criminiis suis cruenta & justa morte damnatum, respicit. Ergo jam nulla ei superest hostia, non ex parte Christi quem rejicit: non ex parte Legis ad quam revertitur; quaque jam conferenda iustificatione impatit est, ut fulc in tota Epistola probavit Apotholus. Posteriore hunc hostia Mosaicu defectum a Paulo unice intendit existimat Malditius Disserit. 16. in hunc locum. His premissis,

Resp. In forma, dist. maj. Voluntarie peccantibus, id est apostolis a fide, non relinquitur hostia in veteri Lege, cui tamen foli innituntur, quia proinde ipsi & mortua est & mortuera. C. Non relinquitur hostia in nova Lege, Subd. Non relinquitur hostia ex defectu Apolitae, qui hostiam hanc uti pollutam abiecit & excratur, C. Non relinquitur hostia ex defectu, seu hostie ipsius, quasi hac cuicunque delendo criminis non sufficiat; seu Ecclesia, quasi hac omni contra certum peccati genus remedio definita sit, N. Id enim nec dixit, nec subindicavit Apotholus.

Inst. Contra primam solutionis partem. Pejor indubio erat conditio voluntarie peccantis, de quo loquitur Apotholus, quam Judei alterius Evangelium involuntarie ignorantis. Atqui posita nostra, quia Malditius est, solutione, per cuius utriusque conditio. Neutr. enim supererathofia in veteri Lege, utpote jam penitus innitti.

Resp. ad 1. neg. min. Judeus enim invincibili veritatis notitia labores, eti vi legis mortua justificari non poterat, nedium peccaret eam observans, ex pio quo eam observabat motu, ad fidem certo modo disponebatur: Ad minus, ex eorum erat numero quibus competenter id Christi: *Dimitte illis: neficiunt enim quid faciunt.* Id autem de Judeo criminole Apolita quis dicere amitt?

Inst. Contra 2. part. Si voluntarie peccantibus supereret hostia quipiam in nova Lege, posset bi ad Penitentiam renovari. Atqui ex Apotholo ibid. cap. 6. v. 4. *Impossible est eos, qui semel sunt illuminati, glorifaverunt etiam dominum celestem; & participes facti sunt spiritus sancti, & prolapsi sunt,*

sunt, rursum renovari ad Penitentiam: rursum crucifigentes fibimetus Filium Dei &c.

25 *Relp. Duplex est loci hujus expositio apud Patres & Interpretes. Alii per renovationem ad Penitentiam, de qua loquitur Apostolus, eam intelligunt, quia post Baptismum peragi debet, ut quis cum Deo reconcilietur. Sed quia hinc statim colligere est, iis igitur qui *prolapsi sunt, impossibile esse ut resipiscant*; per vocem hanc, *impossibile*, nihil aliud significari volunt, quam arduum quid & valde difficile. Quoniam vero agere admodum concipitur, quomodo Penitentia, cuius ope quotidie resurgunt peccatores, cum habere possit difficultatem gradum, qui solo impossibilitatis nomine exprimitur; ideo censem plures, Apololum de his solam prolapsi loqui, qui a fide per apostasiam defecerunt. Hos certe pontificium urgat & infsequitur *aditus* in Epist. ad Hebrei ut proxime vidimus.*

Solutio haec multiplici momento firmatur; & 1. auctoritate Veterum, ut Origenis, & Theogonii apud Athanasium Epist. 4. ad Serapion. quos secuti sunt Anselmus & recentiores plimi; 2. ipsa textus evidencia, qui sensum hunc adeo praesert, ut Epist. ad Hebreos diu in Canonem Scripturarum a multis recepta non fuerit, quia Montanilis ac Novatianis favore videretur: eamque deinceps rejecerit Lutherus, quia peccatoribus conversionis viam praecluderet; 3. ipsa contextus serie, & ordine verborum, in quibus post Baptismi nomen adhibetur nomen Penitentia; que duo in altera expositione confundantur, ut statim liquebit.

26 *Is tamen intellectus suas habet difficultates: 1. namque juxta cum vox *impossibile* idem est ac *difficile*. Licet autem sapientia occurrit promiscua utriusque acceptio: ut nufquam in hac Epistola, ut videat est codem, Cap. v. 18. Cap. II. v. 6. Cap. 20. v. 4. 2. Si *impossibile* idem sit Paulo ac *difficile*, vix illa est versus hujuscem Connexio cum precedentibus. Est tamen debet & maxima, ut patet ex conjunctiva enim. Hinc*

*Existimant alii plures, vocem, *impossibile*, stricte esse accipiendam: at Penitentia vocabulo eam intelligi debere, quae adulorum Baptismo premiti confuevit. Unde hunc esse volunt Apololi sensum a v. 1. ad 4. Quoniam ut dixi cap. ptre. *Perfectionum est solidus cibus*, juvat nunc, omnis Christianae doctrinae rudimentis, ad altiora ejusdem doctrinae capita affusurare. Non rursum igitur erudiam vos de his que sunt Christianismi fundamenta, qualia sunt, tum Penitentia Baptismum praecedens, qua recessedit ab operibus mortuis; tum ea que spectant ad doctrinam catechiticam de Baptismo. Quid enim necesse est vobis initialia haec & ad Baptismum disponitaria reficare? Certe remedia haec vobis jam applicari non possunt; cum ex Dei ordinatione *impossibile* sit, ut qui a gratia exciderunt, eam denuo per baptismalem Penitentiam, seu per Baptismum recuperare possint, &c.*

Hujus autem expositionis multiplex est momentum. I. defumant a praestanti Alfertorum ejus auctoritate. Sunt enim ii Athanasius, Cyrilus, Epiphanius, Theodoretus, Chrysostomus, & qui cum sequuntur, Theophilactus, & Ocumenus: e Latinis vero Ambrosius, Augustinus, aliquique cum his propemodum innumeri.

II. Cum autem Apostolus, impossibile esse ut qui semel illuminati sunt, per Penitentiam renoventur, eam sane Penitentiam exprimit, de qua sermonem fecerat v. 1. Atqui Penitentia cuius meminit Apolillus v. 1. & cuius fundamenum rursum jaceret non vult, ipissima est Penitentia baptismalis,

seu

*seu Baptismo previa: Ea videlicet qua conversionis fundamentum est, quamque prædicabat S. Petrus Act. 2. 38, his verbis: *Penitentiam agite, & baptizetur unusquisque vestrum, &c.**

III. Loquitur S. Paulus de ea Penitentia quæ illuminatos renovat. Atqui renovare illuminatos solius est Penitentia antebaptismalis. Hinc idem Apostolus Tit. 3. 5. Baptismum vocat lavacrum regenerationis & renovationis *Spiritus Sancti*. Unde hic apposite S. Chrysolomus: *Renovare, seu novos facere solius est Baptismi: Penitentie autem est eos, qui postquam novi facti sum, a peccatis deinde inveteraverunt, a vetustate liberare.* Quasi dicat, renovari hominem baptismali Penitentia, eundem vero Penitentia Baptismum sublequente refarcti.

Posterior haec exppositio, tametsi invicte probata non est, eo saltē nomine videretur alteri preferenda, quod plurimum Ecclesia Doctorum suffragio munitor. Sed quia suos etiam, nec certe imperitos habet vindices prior interpretatione utramque jungemus in solutione. Itaque

Repf. Dift. min. impossibile est eos qui lapsi sunt, renovari per Penitentiam antebaptismalem, seu per novum Baptisma. C. impossibile est eos renovari per Penitentiam que Baptismum sequatur, sicut, Impossibile est, id est, admodum difficile, praesertim si lermo sit vel de apostatis, qui Christum rursum speciali ratione crucifigunt; vel de iis peccatoribus, qui perpetuo relabuntur: imitari videlicet terram, quae licet saepe venientem super se bibat imbre, indefiniter praesert spinas ac tribus, C. impossibile est profus, N. Solutio constabit, tum ex dictis; tum ex Apostolico contextus lectione; tum ex agendi ratione Apololi, qui & inchoo Corinthio remisit facinus, quale nec inter gentes audiebatur; & Fideles ubique ad Penitentiam invitati.

Si cum Esto interroges quorum Apolitus tam sollicite doceat Hebreos, non posse semel baptizatos iterum baptizari, cum nulla Historia testetur, aliquos siue tempore Apofolorum, qui Baptismi Sacramentum sensu accepimus reperirent, aut repetendum docerent.

Reponamus cum S. Athanasio Epist. 4. ad Serapion. Quod in Episla ad 24. Hebreos dictum est, non excludit a Penitentia peccatores: sed offendit, unicum T. 1. & non duplex esse Ecclesia Catholica Baptisma. Hebreis enim hoc scriptit: & 705. ne illi Penitentia obtenu exsimilarent, iusta Legis confutetinum multa esse & quotidian Baptismata, ideo eos ad Penitentiam bortatus; unquam esse per Baptisma renovationem, nec secundam supercessus affirmat, ut G. in alia dicit Epistola: *Una fides, unus Baptisma. Neque enim ait: Impossibile est penitentia: sed impossibile est obtenu Penitentia nos renovare.* Esto enim ingens inter haec dicta discripsi. Is enim quem penitet, peccare quidem definit, rotin tamen inducere cicatrices: *Qui autem baptizatur, veterem exxit hominem, & renovatur superne genitus Spiritus gratia.* Idem docet Ambros. Lib. 2. de Penit. Cap. 2. Et huc potissimum responsione nostrae partes egrégie confirmant.

Unum hic addidero, nimurum obiectos textus nec a Montanilis, nec sup. n. a Novatianis primi & tertii status, ad vivum relectari posse, alioquin enim nullum foret grave peccatum, quod post Baptismum remitti possit: & id quidem utrique facta adversatur.

Alios Scriptores textus, qui innuere videantur certum esse peccati genus, quod numquam dimitti possit, infra expendemus.

Tournely Theol. Moral. Tom. VI.

D

Objic.

50 TRACT. DE POENITENTIA. PARS II.

- Obijc. 2. Id S. Ambrosii in Ps. 118. *Facilitas venie incentive proabet delinquendi. Unde sic: non debuit, ideoque nec potuit Deus inducere medium delinquendi incentivum. Atqui medium quo peccata quotidie dimitterentur, incentivum esset delinquendi. Ergo.*
26. Resp. 1. Retor. argum. Non debuit, ideoque nec potuit Deus, cujus natura bonitas, & omnes via misericordia, constitue ordinem desperationis incentivum. Atqui hunc rerum ordinem constituisset, si omnem Penitentiam aditum praeluisisset peccatoribus. Diceret enim sibi peccator: Ecce peccavi, ecce scelus admisi, jam mihi venia nullus est locus, Parviteria infrauctio est, damnatus sum: quae non iam vivo, ut volo. Ita August. Homil. 27. inter 50. nunc Secm. 35. sub haec. Ergo.
27. Resp. 2. neg. min. Penitentia enim, si contritione vera ex parte Penitentis, & correctione accurate ex parte Ministri conjuncta sit, ut esse debet, a peccato efficaciter revoeat, necum eis incentivata sit. Quod autem ea plures abutantur, victimum est partim Penitentis, qui nequam est, quia bonus est Dominus eis; partim Ministri, quem in objecto loco redarguit Ambrosius; quia cum duas habeat claves, alteram qua apriat, alteram qua claudat prudenter; prima tantum uitum crudeliter misericors, non secunda sagaciter austerus.

CONCLUSIO II. Remedium illud quo peccata dimittuntur, seu Penitentia, verum est nova legis Sacramentum.

- Prob. 1. ex citatis supra scriptura textibus, Matt. 18. *Quicumque al-ligaveritis, &c. Et Joan. 20. Quorum remiseritis peccata, &c. Unde sic in forma. Sacramentum est ritus exterior annexam habens gratia promissionem, a Christo permanenter institutus, cum precepto cum usurpandi. Atqui Penitentia, &c.*

1. Quidem est ritus exterior, seu signum sensibile. Ubi enim est ex una parte declaratio peccati cum externo dolore coniuncta; ex altera vero parte exterior iudicis, seu solventis, seu ligantis sententia, ibi necessario est ritus exterior. Atqui posita utriusque praecitati textus veritate, necessario occurrit ex parte Penitentis declaratio peccati, ut videtur agendo de confessione; occurrit & ex parte Ministri sententia, quia iuridice ligatur aut solvit. Ergo.

2. Ritus ille seu exterior signum, annexam habet gratia promissionem; cum peccator ex inimico Dei amicus fieri, & a delictis solvi non possit nisi per gratiam, eamque primi ordinis, utpote mortui sufficiantem.

3. Idem ritus a Christo institutus est. Ille enim ritum judicialem instituit, qui solvendi & ligandi potestatem dedit: dedit autem Christus, ut ex istem textibus constat.

4. Et is ritus permanentem institutus est. Tum quia ut verba haec: *Ita, baptizate, ad filios Apostolorum restringi non possunt; sic nec isthac: Ligate, solvite: tum quia voces Quorum & Quicunque, generali quem exhibente sensu accipienda sunt, nec proinde ad homines certi aliqui temporis restringi debent: tum quia vi promissionis hujus nullum fuit habendum seculum, quo Ecclesia Ministri non solverint aut ligaverint; ut mox patebit. Ergo.*

5. Exstat divinum ejusdem ritus exercendi preceptum. Joan. 20. *Si-clus misisti me vivens Pater, ait Christus Apostolis, & ego misso vos.*

Accipi-

CAP. I. DE EXISTENTIA SACRAM. POENIT. 51

Accipite Spiritum Sanctum: Quorum remiseritis peccata, &c. Ergo sicut ad opus suum misitus est Christus a Patre, sic & ad peccatorum remissio-nem Apostoli. Ergo ad hunc tenentur divina Leges; ergo & iis in hac parte obsequi debent Penitentes; ergo utique eodem precepto adstricti sunt, alii quidem ut solvant, alii ut accedant solvendi.

Confirm. Sacerdotes, si alibi usquam, certe in reconciliationis ministerio pro Christo legatione funguntur, 2. Cor. 5. Sed legati mandatum habent a Domino suo. Ergo.

Prob. 2. ex totius Ecclesie sensu. Constat nimis Montanistas fecun-do seculo, & Novatianos tertio, statim ut Ecclesie denegarunt potesta-tem remittendi peccata, ubique pro hereticis habitos fuisse, Romae pre-fertur a S. Cornelio, in Africa a S. Cypriano, ac demum in generali Synodo in Nicena 1. Cant. 8. Atqui Montanisti & Novatiani pro hereticis haberi non potuerunt, quin sua Penitentia assenseretur Sacramen-ti dignitas. Statim namque ut constat peccata per Ecclesie claves remit-ti, constat in ea esse visibile ministerium, quod a solo Christo ins-stituti potuerit, & gratiam permanenter conferat. Ergo.

Confirm. id quod pati consenserit, ante exortas Lutheri & Calvinii no-vitates, admittebat utraque Ecclesia, Occidentalis videlicet & Orientalis, nisi recenter inductum probetur, primae Traditionis fatus confiri debet. Atqui utraque Ecclesia Penitentiam uti Sacramentum admittebat... Minor constat de Occidentalib[us] Ecclesiis, tum ex Petro Lombardo Lib. 4. Sent. dist. 14. & omnibus exinde Theologis; tum ex Lucio III. Cap. Ad abolendam 9. de hereticis, quod est an. 1184, tum ex Decreto Florentino, ubi Penitentia Sacramentis annumeratur.

Idem constat de Ecclesia Graeca, tum ex Simeone Thessalonicensi, Je-remy Cp. Patriarcha in respons. ad Germanos, Gabriele Philadelphensi in Operc. de sepcem Sacramentis; tum ex Allatio, Arcadio, aliisque plus-ribus, quorum extant monumenta Tom. 3. perpetuatis fidei ad finem. Jam vero, ut toties diximus in Tractatu precedenti, varia Gracorum Communiones nec a lievem, nec a Romana Ecclesia suum illud dogma mutari potuerunt: cum ferale odio & a se & a nobis dividantur, & sciensa fecerint alia sanctio v. aliae posterioribus. Ergo fidem hanc jam a quarto seculo tenere debuerunt. Id porro quod tota Ecclesia tanta tenet Ecclesia, ab initio teneri debuit, nisi supponatur portas inferi adversus Ecclesiam penitentem prevaluisse.

Pars minoris altera, quae negat ullam huc inveniendam fuisse, aut invehi potuisse mutationem, tum ex referendis modo Patrum textibus, tum ex objectione solutione manifesta evaderet.

Prob. 3. ex Patribus. Origenes Hom. 2. in Levit. sic habet: *Non erubescit peccator Sacerdoti Domini indicare peccatum suum, & querere me-dicinam.*

Cyprianus Tract. de lapis, Cap. 12. *Confiteantur singuli... dum sati-satio & remissio facta per Sacerdotem apud Deum valeret.*

Idem Epist. 57. alias 54. ad Corniculum Papam: *Nec enim fas erat, aut permittitur paterna pietas & divina clementia, Ecclesiam palstibus clau-di... ut de seculo recedentes sine communicatione & pace ad Domi-num dimitterentur; quando permisit ipsi qui legem dedit, ut legata in terris*

D 2 etiam

TRACT. DE POENITENTIA. PARS II.

etiam in Calis ligata essent; solvi autem possent illic, que hic prins in Eccl. clesia solverentur.

S. Picianus, Barcinonensis Antistes, vir Hieronymo ob castritatem & facundiam probatissimus, & qui circa an. 390. obiit admodum senex, plures aduersus Novatianos Epistolas scripsit. Hec porro habet Ep. I. ad Sympronian. verius hincem. Solus, inquit, Deus poterit ignorare Penitenti. Verum est; sed & quod per Sacerdotes facit, ipsius potestis est. Nam quid est illud quod Apolos dicit: Quia ligaveritis in terris, &c. Cur hoc, si ligare hominibus ac solvere non licet? An tantum hoc solis Apostolis licet? Ergo & baptizare solis licet, & Spiritum Sanctum dare solis, & solis gentium peccata purgare: quia totum hoc non alii quam Apostoli imperatur est. Quod si uno in loco, & resolutio vincularum & Sacramentorum potestas datur; aut tosum ad nos, ex Apostolorum forma & potestate deductum est, aut nec illud ex derelicto relaxatum est. Et infra: Si ergo & lavari & obrisimatis potestas ... inde descendit; & ligandi quoque jus adiut, atque solvendi.

S. Chrysostomus Lib. 3. de Sacerdotio, paullo post initium. Qui terram incolunt... iis datum est ut potestatem habeant, quam Deus optimus meus Angelis, neque Archangelis datum esse voluit. Neque enim ad illos dictum est, Quicumque alligaveritis in terra &c. Habent quidem & terrestres Principes potestatem, sed corporum solus. Id autem quid dico Sacerdotum vinculum: ipsam etiam anima contingit, atque ad celos usque pervenit: usque adeo ut quicumque Sacerdotes inferne conficerint, illi eadem Deus superne rata beat, ac fervorum sentientiam Dominus confermet. Etenim quidni hoc aliud est, dicas, nisi omnem rerum celestium potestatem illis a Deo concessam. Quoniamcumque eum, dicit, peccata retinueritis, retenta sunt. Quoniam, obsecro, potestas hac una major esse queat? Pater omnifariam Filio potestatem dedit: ceterum video ipsam eandem omnifarum potestatem a Deo Filio illustravit.

Rufius ibidem: Corporis lepram purgare, seu verius dicam, haud purgare quidem, sed purgatum probare, Iudeorum Sacerdotibus solis licet. At vero nostris Sacerdotibus, non corporis lepram, verum anima fortes, non dico purgatas probare, sed purgare prolus confessum est.

S. Ambrosius Lib. 1. de Poenit. Cap. 2. n. 7. Dominus per jus & solvendis esse voluit & ligandi, qui utrumque pari conditione permisit. Ergo qui solvendi jus non habet, ut le non habere dicunt Novatiani, nec ligandi habet ... Ecclesia utrumque licet, heresi utrumque non licet: ius enim illud soli permisum est Sacerdotibus. Recte hoc igitur Ecclesia vindicat, que vero Sacerdotes habet: heresis vindicare non potest, que Sacerdotes Dei non habet. Porro ius illud ad occulam etiam delicta extendit, fucus ac Spalacensis visum est, exerte docet Ambrosius ib. Lib. 1. Cap. 16. Si quis igitur occulta criminis habens, propter Christum tamen studiose Penitentiam egerit, quomodo ista recipit, si ei communio nos responderetur. Volo veniam, reus speret: peccata eam lacrymis, &c.

T. 2. p. 414. S. Hieronymus Ep. 1. ad Heliodorum, Penitentiam comparat cum Baptismo & Eucharistia, his verbis: Absit ut de his quidquam suistrum loquar, qui Apolostolo gradus succedentes, Christi corpus facio ore conficiat, per quos & nos Christiani sumus; qui claves regum celorum habentes, quotimmo ante diem judicis judicant. Et infra: Non solum Sacerdotes, cum regenerant, sed etiam postea, condonandorum peccatorum obtineant potestatem.

CAP. I. DE EXISTENT. SACRAM. POENIT. 53

S. August. Ep. 228. alias 180. n. 8. An non cogitamus, cum ad iorū periculorum perirent extremā, nec est potestas illa fugienda, quantus in Ecclesia fieri solet ab utroque sexu, atque ab omni atate concursum, alii Baptismum flagitiantib, alii reconciliationem, alii etiam Penitentie ipsius actionem, omnibus consolationem, & sacramentorum confessioem & ergationem? Ubi si Ministrī defint, quantum exitum sequitur eis, qui de isto scendo vel non regenerati exent, vel ligati. Si autem Ministrī adint, .. omnibus subventur: alii baptizantur, alii reconciliantur.

Idem Serm. 351. Cap. 4. num. 9. Quisquis ergo post Baptismum aliquorum pristinorum maiorum opere obligatus tenetur, usque adeone sibi inimicus est, ut aduc dubitet... configere ad ipsas claves Eccleſie, quibus solvatur in terra, ut si solitus in celo ... Judicet ergo se ipsum homo... ventia ad Antis̄teſi, per quos illi in Ecclesia claves ministeriantur: & tanquam bonus jam incipiens esse filius, a Prepositis sacramentorum accipiat satisfactionis sue modum ... &c.

Et Cap. 5. n. 12. in fine: Ecclesia clavibus quoquācumque in terra solvetur, etiam in Celo solutum promittit.

Serm. 352. Cap. 2. n. 8. Jam procōfserunt a morte Penitentes: nam non confiterentur, nisi procederent. Ipsam confiteri, ab occulo & tenebroso procedere est. Sed quid Dominus Ecclesie sua? Que solveritis, inquit, in terra, soluta erunt & in Celo. Proinde Lazaro procedente, quia implicet Dominus misericordie sua bonum... jam cetera implet Ecclesie ministerium: Solvite illum & sine abire.

Deinde 8. Doctor Lib. 1. de adulterinis conjugiis, Cap. 28. Qua T. 4. 404, Baptismati, inquit, eidem reconciliationis est causa.

S. Leo Ep. 83. alias 91. Cap. 2. Multiplex misericordia Dei ita laphis subvenit humanis, ut non solum per Baptismum gratiam, sed etiam per Penitentiam medicinam spe vita reparare aeterna... Mediator enim Dei & hominum homo Christus Iesus hanc Prepositis Ecclesie tradidit potestatem, ut & confitentibus actionem. Penitentes darent; & eosdem salubri satisfactione purgatos, ad communionem. sacramentorum per januam reconciliationis admitterent. Cetero omitto, tum ne tedium afferat prolixior doctrina; tum quia horum plures recurrent, ubi de necessitate confessionis.

Jam sic lie in forma. Qui in Ecclesia agoverunt ministerium exterius, per quod remittuntur confitentibus peccata etiam occulta, & reconciliantur quicumque peccatores: Ministerium, quod in ipsis mentibus operatur, & earum fortes mundas: Ministerium, ita solis concretum Sacerdotibus, ut ne Angelis quidem, pedum Principibus comperat; Ministerium, quod Baptismi & Eucharistia comparatur; Ministerium, cuius eadem est causa qua Baptismatis: Ministerium denique, cuius defectu perire possunt & re ipsa pereunt Christiani complures; hi dubio prouul non minus Penitentiam habuere pro Sacramento quam Baptismum. Neque enim aliud per Penitentiam Sacramentum intelligit Ecclesia Catholica, quam hujusmodi Ministerium. Atqui SS. Patres unanimi confessi admiserunt Ministerium, &c.

Objic. 1. Per Sacramentum Penitentis dimitterentur peccata a Sacerdotibus. Atqui ex Marti 2. 7. Nemo potest dimittere peccata, nisi solus Deus. Non ergo Sacerdotes.

Tournely Theol. Moral. Tom. VI.

D 3

Resp.

14 TRACTATUS DE POENITENTIA. PARS II.

33. Rep. dist. maj. dimitterentur peccata a sacerdotibus, tamquam Ministeris, C. tamquam vi propria & principaliter operantibus, N. Solutio eius S. Paciani in *textu supra citato*.

34. Objic. 2. Penitentia in veteri Lege non fuit verum Sacramentum, ut fastentur omnes. Atqui eadem est in nova Lege Penitentia, quia in veteri. Prob. min. ex Act. 10. 43. & alibi passim, ubi Apostoli proficerunt se eandem predicare Penitentiam, quam praeclarum Prophetas.

35. Rep. dist. min. Eadem est in nova & veteri Lege Penitentia spectata in ratione virtutis, C. spectata in ratione Sacramenti. N. Itaque, ait Trid. Sels. 14. Cap. 1. Omni tempore ad gratiam & iustitiam asequendum Penitentia necessaria fuit in qui se mortali aliquo peccato inquinasset ... sed nec ante adventum Christi Penitentia erat Sacramentum, nec post adventum illius eniācum ante Baptismum.

Negue vero mirum quod Apostoli eamdem se Penitentiam prae dicire dixerint, quia Prophetæ annuntiarent; tum quia Penitentiam hanc ut plurimam prædicabant nondum Baptizatis, qui solius Penitentie virtutis capaces erant; tum quia Penitentia virtus Sacramentum Penitentie necessario præcedit vel comitatur.

36. Initib. Atqui vel Penitentia quam prædicarunt Apostoli, non fuit veri nominis Sacramentum, vel ea quam prædicarunt Prophetæ eodem titulo insigniri debet. Ergo nulla foliorio.

Prob. Subs. Ubi idem plane ritus fuit, eadem & efficacia, ibi vel eadem, vel nulla debet esse ratio Sacramenti. Sed in antiqua lege idem fuit ritus, &c. Prob. min. Penitentia apud Pontificios exurgit ex contritione, confessione, satisfactione & absolutione. Atqui omnia haec vel in una Davidis Penitentia occurunt. Contritio, eaque tanta ut fidenter diceret: Cor contritum, Deus, non despice, PL. 50. Confessio: Dixi: confitebor adversum me iustitiam meam, Ps. 31. Satisfactione: induit cilicum, panem suum cum cinere manducavie, lacrymis rigavit stratum suum. Absolutione deum, in a Nathan verbis efficaciter concessa: Dominus transfluit peccatum tuum, 2. Reg. 12. 13. Ergo. Ita Kermittius.

37. Rep. ad 1. neg. subf. Ad 2. & 3. neg. min. Esi enim non agere supponimus, Confessionem distinctam apud Iudeos in usu fuisse; prout erudit plures existimant: quod tamen male probaretur ex objectis Psalm. si. verbis, ubi tantum de criminis noti publica ad humilitatem declaratio agitur: Constat, nulli unquam Propheta dictum esse: Tibi dabo claves Regni celorum: Quodcumque ligaveris, &c. Unde non dixit Nathan: Ego solvo te, sen, a te, vi mihi concessa, transfero peccatum tuum: Bene vero: Transfluit Dominus peccatum tuum: quibus verbis declarat evidens spiritu prophetico suum David scelus a Deo remisum esse; sed judiciarium potestatem non exercet, qua ipsum vere remittat. Atque eo sensu subjugunt Propheta: Non morieris. Neque enim exprime vult fibi concessas esse a Deo claves vita & mortis; sed divinam de servanda Regi Penitenti vitæ benignitatem aperire.

38. Inst. cum eodem: Saltem necesse non fuit ut Penitentia ad Sacramenti rationem exheretur. Cum prout est virtus id omne efficeret in antiqua Lege, quod juxta nos ficit in nova, quatenus est Sacramentum.

39. Rep. 1. Sacramentorum existentiam, non ex majori vel minori necessitate.

CAP. I. DE EXISTENT. SACRAM. POENITENT. 35

tis gradu, repetendam esse, sed ab uno Dei beneplacito, qui Leviticis Sacerdotibus lepram purgare, seu potius purgata probare, Evangelicis vero anima fordes mundare concessit; ut supra docuit nos Chrysostom.

Rep. 2. Penitentiam ut Sacramentum Penitentia ut virtute multo esse praestantiorum; tum quia majoris sit efficacia, utpote que ex operre operato effectum suum pariat; tum quia remedium præbeat & longe tertius, & quidquid sentiante multi, longe facilius. De quo infra.

Ergo, inquit, a postoli aliam Penitentiam ante Baptismum, aliam post Baptismum prædicaverunt; sicut duplex Evangelium.

Rep. dist. aliam ante & post Baptismum Penitentiam prædicaverunt quantum ad aliquid, C. quantum ad omnia, N. Prædicarunt Apostoli nondum regeneratis Penitentiam ut virtutem: Regeneratis vero Penitentiam ut virtutem ministerio clavium adjuvandam. Id enim jam a prioribus facultas fecit Ecclesia: Unde vero faciendum accepit nisi ad Apostolis? Neque hinc duplex Evangelium: sed idem proportionata omnibus salutis media aperiens.

Objic. 3. Sacramentum nomine nova Legis verbis & rebus constare debet, juxta tritum id Augustini Serm. 80. in Joan. Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum. Atqui Penitentia non constat rebus & elementis.

Confirm. quia S. Doctor ad Sacramentum requirit signum visibile. Atqui nihil tale occurrit in Penitentia.

Rep. neg. min. quia perperam fundatur in objecto Augustini textu. Vel enim S. Doctor ad Baptismum alludit, ut indicant hæc ejus verbis: Derivate verbum, quid est aqua nisi aqua; & tunc nihil contra nos: Vel elementi nomine materiam intelligit sensibilem. Hac autem Penitentie non deest, ut infra videbimus.

Ad confirm. dist. Augustinus ad Sacramentum requirit signum visibile, id est, signum quod sensu percipi possit, C. quod necessario cadat sub oculos, N. Recepit dicimus, ait ipse S. Doctor Lib. 1. Confes. Cap. 35. Vide quid sapientia, vide quid honesta, vide quam durum sit. Atqui tamen nec fapor, nec fons aut durities ad oculos pertinent. Ergo visibile dixit, quidquid sensu aliquo percipi potest. Quamquam habet & Penitentia unde oculos feriat: His enim & actio Penitentia peccata confitentis, & dolor externus, & Ministri absoluto percipi possunt.

Objic. 4. In quolibet Sacramento distinguui debet tria haec, Sacramentum tantum, res Sacramentum, & res Sacramentum. Atqui tria haec in Penitentia distinguui non possunt.

Rep. 1. neg. maj. Hac enim distinctione, nedium necessaria sit, eadem qua admittitur facilitate, rejici potest; cum nullum in Scriptura, vel Traditione fundamentum habeat, ut ex Card. de Lugo annotavimus Tom. 7. pag. 450. Abst. autem ut ex ejusmodi tricis nutet aut suspensa sit Catholicorum Dogmatum fides.

Rep. 2. neg. min. Rem enim liberinam, & Schola litigii maxime permisit pene pro tutta quicquid explicare potest. Unde Thomistæ Confessionem & absolutionem habent pro Sacramento tantum, quia gratiam practice significant, & a nulla alia re significantur. Idem vero gratiam seu remissionem peccatorum habent pro res Sacramenti, quia haec significatur potissimum per absolutionem, & nihil aliud significat. De-

muni in contritione rem. Sacramentum sibi deprehendere videntur. Rem, quia contrito per Confessionem significatur & sic ictumque efficitur sensibilis; Sacramentum vero, quia significat arque partitur gratiam. Alter nodum hunc fecat Lugo, juxta quem pax animis in Penitentia locum habet tum rei, tum & Sacramenti. Hunc consule, si voles, ne diutina nugas immoremur.

49. Objic. 4. Eamdem Apostolis tradidit Christus potestatem, quam a Patre acceperat; ut liquet ex Joan. 20. ubi: *Sicut misit me vivens Pater, & ego misso vos...* Quorum remiseritis peccata, &c. Atqui non accepit Christus a Patre potestatem remittendi peccata per Sacramentum. Ergo nec eam tradidit Apostolis.

50. Rep. dist. maj. eamdem tradidit potestatem quod viam & efficaciam, C. quantum ad modum exercitii, N. Inerat enim Christo potestas excellentia, vi cuius & Sacraenta debeat, & solo nutu dimittebat peccata. Hanc autem quod Apostolos certi volunt alligare signis, tam in Penitentia, quam in Baptismo; ut utrobius intelligenter Ecclesia Ministri, & Dei Mysteriorum dispensatores esse; non dominos.

51. Infl. Si Christus clavium potestatem per aliquod exterius signum exerceri voluit, debuit & instituire signum illud, tenet ritum aliquem, quo peccata remitterentur. Atqui non instituit: Cum de ritu illo alio fileat Scriptura.

52. Rep. ad 1. neg. min. Christus enim instituit & dolorosam de peccatis Confessionem, ut suo loco dicimus: & juridicam ex parte Sacerdotis penitentiam, qua peccator Penitens & confessus a noxio suis absolvatur. Utrumque porro & signum est sensibile, seu ritus exterior; & c. Scriptura fatis colligitur.

His adde 1. non drees Theologos graves, qui, salva fide, credunt & Sacramentorum plurimae materias a Deo permisae suffit Ecclesia dispositioni. Adde 2. non ideo negandam esse signum aliquius exterioris existentiam, quia de eo fileat Scriptura: Cum Scriptura silentium in multis supplet Traditio.

Confirm. solatio. Sic institutum est Penitentia Sacramentum, ut & Judicii confiteat debet, quoniam solvere vel ligare tenetur; & reo, quando solutus sit, vel non. Atqui neutrum sine exteriori signo fieri potest. Neque enim per se solum potest homo hominis alterius tensa penetrare. Ergo.

53. Male igitur, inquies, Ecclesia Romanae Ministeri peregrina lingua absolvunt: Cum insquam hoc pacto intelligere possit Penitens, an solvatur a vinculis suis; an iisdem ligatus remaneat.

Rep. neg. illat. Nufquam enim absolvitur Penitens, nisi a Confessario primum se absolvit. Certe absolvit quis a natura surdus: neque is tamen verborum sensum in specie assequi potest; sed tantum ex aliis signis generatione intelligere se absolvit.

54. Objic. 5. Penitentia Sacramentum a Tridentina Synodo partim probatur a veteri Testamento, partim ex Matt. 18. & Joan. 20. Atqui utrumque probacionis genus omni ex parte vacillat. Primum quidem: ut per se liquet: cum Penitentia in veteri Legi rationem Sacramentum non haberet. Secundum vero; quia si ex his verbis: *Quicumque solveritis, inferri queat potestatem solvendi esse Sacramentum;* pari jure ex his

vobis: *Quicumque ligaveritis*, inferendum erit potestarem ligandi esse Sacramentum. Atqui id plane absurdum est: cum Sacramentum gratiam conferat, a qua excludunt qui ligant. Ergo.

Rep. neg. maj. pro prima parte. Neque enim Tridentini Patres e veteri Testamento probant Sacramentum Penitentia, sed conditiones virtutis Penitentia, quam offendunt non esse postquam in sola vita mutatione, quia Davidis, Manasses & Nuministarum Penitentia, non nudam vita novitatem, sed veteris odium ac detestationem, cum aqua satisfactione complectetur. Eaque consecutio admodum legitima est: Si enim eadem fuerit in utraque lege virtus Penitentia, cadem debet esse illius conditiones.

2. Neg. min. pro 2. part. Probationis vero neg. maj. ut que falso supponat potestarem absolvendi, immo abolitionem ipsam esse Sacramentum. Sunt enim hec tantum partes Sacramenti, vel, si mavis, actus Sacramentales. Porro necesse non est ut actus quilibet Sacramentalis gratiam immediate conferat; ut vel ex ipso Confessionis actu liquet; sed sufficit ut ad eam, ubi omnia necessaria concurrent, disponat. Jam vero is ipse actus quo ligatur Penitens, ad gratiam disponit. Non enim ligatur, vel portis ligatus declaratur, nisi ut geminatis conatus dirumpat vincula sua, & veniam promeriti enatur. Hinc que eidem imponitur pena, semper medicinalis est, & ad indulgentiam tendit.

Objic. 6. Sacramentum, quo diluvierunt peccata, summa peccatoribus necessitatis esse deberet. Atqui Penitentia Sacramentum nullum est ad diluenda peccata necessitatis. Ad id enim necessarium non est Sacramentum, quod per alia media certe obtineri potest, etiam in Lege nova. Atqui peccatorum remissio . . . Prob. min. quia remissio haec per veram contritionem, & actus tum caritatis, tum & misericordiae semper obtineri potuit, uti constat ex Pfar. 50. Cor contritum & humiliatum Deus non despicias; ex Ezech. 18. 21. Si impius egerit Penitentiam ab omnibus peccatis suis: vita viveat & non morietur. Hac autem quia in veteri Legi dicta sunt, absit ut in nova non valeant; cum lex gratia nihil de virtute contritionis detraxerit. Hinc misericordia in pauperes, per quam peccata sua redimere poterat Nabuchodonosor, idem praefat sub Evangelio, secundum id Christi Luc. 11. 41. Date elemosynam; & ecce omnia mundata sunt vobis. Hinc 2. in Legi Evangelica remissa sunt Magdalena peccata multa, quia dilexit multum, ibid. 7. 47. Negue post violatum iusigni peccato Baptismum remissi Petrus Simonem ad Sacerdotes, quasi aliquius Penitentia Sacramenti Ministrorum, sed ad solam Penitentiae virtutem: Penitentiam age ab hac negligita tua, & roga Domum, &c. Act. 8. 22. Ergo.

Rep. ad 1. neg. min. Cujus falsitas, esti prolixe deinceps demonstrabitur ex iis que dicam de Confessionis necessitate; constat ex iis que jam dicta sunt. Si enim Christus Ecclesia sue claves dederit ut solvat, consequens est, ut si manus ei concesserit non superfluum, unicuique legem injunxit iisdem se clavibus subiecendi. Unde Aug. Serm. 392. alias 49. inter 50. Nemo sibi dicat: Occulte ago Penitentiam; apud Deum T. 4. p. ago: novit Deus qui nabi ignorat, quia in corde ago. Ergo, regerit S. Doctor, sine causa dictum est: Que solveritis in terra, &c. Ergo sine causa claves datus sunt Ecclesia. Fructuarius Evangelium Dei, fructuarius verba Christi. Quibus consonant haec S. Leonis verba Ep. 82. alias 91. Multiplex mif-

misericordia Dei ita lapsibus subvenit humanis, ut non solum per Baptismum gratiam, sed etiam per Penitentiam medicinam spes vita reparetur aeterna. Sic divinitate bonitatis praesidiis ordinatis, ut indulgentia delensis supplicationibus sacramentorum nequeat obtineri. Hinc illud Lutherum temere irrilevit, sed a tota agnitione Traditione. Penitentiam videlicet esse secundum post naufragium tabulam, nec lapsis necessariam minus quam nondum regeneratis ipsum Baptisma.

Ad 2, neg. min. & cito peccatorum venienti non nisi per solum Penitentia Sacramentum in re vel in voto posse obtineri; adeo ut tametsi aliquando contingat contritione caritatis perfectam hominem Deo reconciliare pruisquam hoc Sacramentum actu suscipiat, ipsa nibilominus reconciliatio ipsi contritioni; sine Sacramenti voto, quod in illa inveniatur, non sit adscribenda, prout docet Trid. Ieff. 14. c. 4.

59 Nec nocent objectiones supra congetta. Non prima que petitur ex primae virtute contritionis. Neque enim Penitentia Sacramentum suam demit contritioni virtutem, sed eandem supponit & corroborat. Hinc equidem adjicienda est in nova Legi potestis clavium: sed nihil inde. Sicut namque nihil detractum est a virtute contritionis, quia jam prater ipsam ad regenerationem requiritur Baptisma, qui ante Christum non receptabatur. Sic nec ei quidquam decedit, quia ad reconciliationem prater ipsam requiriatur clavium usus, qui ante Christum per sacrificia supplebatur.

60 Non secunda, que defumitur ex efficacia operum misericordiae. Hac enim, ut olim, sic & hodie ad iustificationem disponunt. At fine praedictio mediorum que Christus instituenda judicavit. Quapropter, sicut cum Christus praecepit eleemosynam que mandaretur, non negavit strictam Baptismi vel Eucharistie necessitatem; sic nec clavium necessitatem in codem calu negasse dicendum est. Additum Christum, quo tempore eleemosyna meritorum commendavit, nec Penitentiam, nec forte Baptismum instituit. Addit & eleemosynam mandandam per se peccatis proflus esse imparet: cum non opes tantum suas, sed & corpus suum flammis tradere quis possit, & nihil esse coram Deo, uti docet Apostolus.

61 Non tertia, que ex amore Magdalena justificante dederunt. Tunc quia necdum institutum erat Sacramentum Penitentiae, tunc quia Christus per suam excellentiam potestatem independenter a quibuscumque flagris peccata remittet. Certo hic ante Baptismum justificatur Magdalena, ut & deinceps Cornelius Centurio. Quis autem hinc Baptismi existentiam vel necessitatem impugnare ausus?

62 Non quarta, que ex facto Simonis magi repertitur. Illud enim indubie Simoni preceptum est Penitentiae genus, quod tota deinceps servavit Ecclesia, nec servare potuit, nisi quia ab Apostolo acceptum. Ideo autem forte non statim ad Sacerdotes remissus est infelix magus, quia vir in felle amaritudinis, & obligatione iniquitatis existens, diu ante probare se ipsum, & ingemere debuit, quam clavium ope solveretur.

63 Obj. 7. Nihil ratum magis ac certum esse debet, quam quidquid ad Sacramentum pertinet. Atqui nihil est contra magis incurrunt ut a controversum, quam quae ad Penitentiam spectant. Neque enim convenient Catholicis vel de partibus eius constitutivis, vel de tempore quo instituta fuerit, vel de sensu textuum, unde illa deduci possit. Minor patet quodam-

primam & secundam partem: quodam tertiam vero non minus aperta est. Id enim Joan. 20. Quoniam remiseritis peccata, &c. Patrum alii de Evangelii predicatione, alii de politico quodam & exteriori ministerio, alii de Baptismi memoria explicant. Ergo nihil est in ea materia quod certum & fixum haberi possit.

Resp. neg. maj. In sensu objectionis: sunt enim innumeram, cum in Physicis, tum in Metaphysicis & moralibus certissima quod substantian, de quorum constitutivo & probationibus controvertitur. Sic Dei, sic peccati, sic astus maritimi existentiam admittimus omnes, nec tamen de conscientia consentimus. Hanc enim, quod Deum pertinet, alii in aleteate, alii in omnimoda perfectione constituant. Quidam peccatum, alii in ente positivo, alii in nuda privatione: & utrique ex Scriptura pugnando. Ergo rata esse potest Sacramenta, ut & alterius cujuscumque rei existentia, licet haud sensu perspecta sit ejusdem essentia.

Et vero Baptismum pro Sacramenta habent Lutherani. Atqui circa materiam eius & formam tam dissentunt a Luther, quam dissentunt Lutheris ab Evangelio; ut alibi probavimus. Ergo.

Ceterum longe minor est hac in parte dissensio nostra, quam fingunt adversarii. Quod ut pateat amplius, & magis ac magis convallent haretica cortudem commenta: sit

CONCLUSIO III. Penitentie Sacramentum, nec in Baptismo Baptismi-
ve memoria, nec in Evangelii predicatione, nec in ministerio proflus
exteriori consistit.

Prob. 1. pars. Quia diverso tempore, diversa materia, diverso fine, 65
diverso Ministro instituta sunt, unum & idem censeti non debent. Atque Baptismus & Penitentia, 1. diverso tempore, diversisque verbis in-
stituta sunt. Baptismus quidem, cum Christus antequam pateretur, substantiam eius & modum prescripsit: Penitentia vero, cum idem Christus omnimodam actu solvendi vel ligandi potestatis concessit; quod praecepit post passionem factum est. 2. Diversa materia. Baptismus enim institutus est ut in aqua lumen tantum administrandus: potestas vero clavium, nec per aquam, nec semel dumtaxat exercetur. 3. Di-
verso fine. Baptismus namque ad regenerationem institutus est, & ita ut etiam paryulus applicari possit: Penitentia e contrario ad eorum re-
novationem qui a regeneratione gratia exciderunt: ita ut non nisi adul-
teris peccatoribus applicari valeat. 4. Diverso Ministro: cum baptizare possint Laicos, femina etiam, & infidelis: uti vero clavibus non possint nisi Sacerdotes, uti suo loco dicemus. Ergo stat 1. Penitentiam, seu clavium potestatem a Baptismo penitus esse distinctam. Sed nec minus distincta est a memoria Baptismi; unde

Prob. 2. pars. Nihil a Pseudoreformatis admitti potest, quod in Scriptura non continetur: Est enim haec unica & aeterna lex ad quam nos indefinenter revocant. Atqui licet illi, pro mira sua vel misera sagaci-
tate, quidquid volunt, & id unum quod volent, derogant in Scriptura. Ne textum quidem ab ea depromere valent, qui penitentiam idem esse ac Baptismi memoriam subindicent. Contra vero ubicumque de obsinenda peccatorum venia fermo fuit, fuit & altum de Baptismi memoria silentium. Sic Petrus Act. 8. Simonem non remitterit ad memoriam Baptismi, sed tantum ait:

ait: *Poenitentiam age ab hac nequitia tua*. Sic & Paulus inceps Corinthium ligavit primum, tradendo *Satane in interium carnis*; & postea nihil oceiens de Baptismo, *Poenitentem absolvit*, 1. Cor. 5. & 2. Cor. 2. Sic Joannes Epist. 1. Cap. 1. peccatorum veniam, non revocata Baptismi memoria, sed humili Confessione obtinere declarat. *Si confiteamur peccata nostra, inquit, fideli est & pultus Deus ut remittat nobis peccata nostra*. Sic Jacobus Cap. 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra, & orate pro invicem ut salvemini*.

Non equidem nego revocationem in animum Baptismi memoriam ad hoc inferire, ut lentiatus homo quam male ficerit promissis Deo factis & sic ad lugendam infidelitatem suam disponatur: At constanter nego, memoriam hanc per se fatis esse ad reconciliationem. Et certe, si Baptismi memoria, quia excitat fidem peccatorum dispositio remissivam, unum ex Baptismo & Poenitentia Sacramentum efficiat; eadem memoria unum ex Baptismo & Eucharistia Sacramentum efficit; quia potest qui ad Eucharistiam accedit, in fide & gratia corroborari per Baptismi memoriam. Atqui tamen adverfariorū nemo Eucharistiam cum Baptismo confundere auit. Ergo nec Poenitentiam.

⁶⁷ Confirmatur utraque pars. Quia distinxit antiquitas tota, seu Catholica, seu heretica, etiamnum distingui debent. Neque enim ut Lutherano subratramus errori, Orbeū universum ad Lutheranorum ulque tempora errasse mentiemur. Atqui Poenitentiam a Baptismo distinxit tota retro antiquitas.

Distinxit antiquitas heretica, Montanistæ enim & Noyatiani Baptismatis aditum omnibus aperte: Poenitentiam vero pacifimus.

Distinxit antiquitas Catholica. 1. Quia Baptismum & Poenitentiam habuit pro remedii omnino disparibus. Sic Tertul. Lib. de Poenit. Cap. 7. *Hæc, inquit, peccatorum venena providens Deus, clausa licet ignoratio Janua, & intinctionis sera obstruenda, aliquid adhuc patet permisit. Collocavit in vesibulo Penitentiam secundam, que paulatim patefacit*. Eamdem Poenitentiam Cap. 4. vocat secundam post naufragium tabulam; & Cap. 7. secundam spem. Hic autem Poenitentia est aliquid tam diversum a Baptismo, quam domum aperta a domo cujus sera jam obstruenda sit; vel secunda post naufragium tabula a navi, a qua quia per peccatum dejectus sit.

Sic in adductis supra textibus Ambrosius & Pacianus contra Novationes probant, etiam sublati Baptismi remedio, per quod semel tantum renaci possumus, supereftile in clavibus Poenitentia remedium.

Sic Aug. citata Epist. 228. reconciliationem quæ fit per poenitentiam aperte distinguunt a regeneratione quæ fit per Baptismum; & supponit ad utramque requiri Ecclesiæ Ministros: cum tamen in Reformatorum systemate possit sibi quisque Poenitentiam applicare.

^{T. 2. p. 263.} Idem S. Doctor Ep. 98. alias 23. ad Bonifacium num. 2. *Siem*, ait, *perceptam Christi gratiam parvulus non amittit, nisi propria impunitate*. *Tunc etiam propria inicipit habere peccata*, quæ non regeneratione auferantur sed alia curacione sanentur. Et Enchiridi Cap. 46. *Ideo quisque renascitur, ut solvatur in eo quidquid peccati est cum quo nascitur*. Nam peccata, quæ male agendo postea committuntur, possunt & penitendo sanari, sicut etiam post Baptismum fieri videntur.

2. Eadem Catholica antiquitas conflante docuit, peccata post Baptismum commissa longe difficulter dimitti, quam que Baptismum precedunt. Unde Aug. Serm. 351. de diversis Cap. 5. Non sufficit iis qui post Baptismum laeti sunt, *mores in melius commutato*, & a faultis malis recedere, nisi etiam de bis que faulta sunt, satisfiat Deus per Poenitentia dolor, per humilitatis gemutum, per contriti cordis sacrificium, cooperantibus elemosynis. Atque hinc, ut nota Trid. Rell. 14. Cap. 2. Poenitentia, utpote per quam ad novitatem & integratatem vite sine magnis nostraris fluctibus & laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam possumus, merito laboriosum quidam Baptismus a SS. Paribus dicta fuit. Jam vero unde tantum illud differunt, si Poenitentia idem sit cum Baptismo? certe facilius est Baptismatis recordari, quam idem recipere. Ridet equidem Luthetus summas illas Poenitentie difficultates: at malumus rideri simul cum Patribus, quæcumque cum Lutherio deridere.

3. Antiquitas tota sibi Sacerdotibus habuit pro Poenitentia Ministris. Atqui Poenitentia, si folam Baptismi recordationem importet, non indigebit ministerio Sacerdotali. Potest enim unusquisque Baptismum sum, atque ejus obligations sibi in animum revocare.

Confirm. Sacerdotale ministerio ligare potest, ut & solvere. Atqui in hypothesi adverfariorū non poterit ligare. Neque enim impedire potest quomodo fidelis quispiam recepti olim a fe Baptismatis memoriam sibi revocet. Ergo stat 2. Poenitentiam a Baptismo & Baptismi memoria distingui. Jam itaque

Prob. 3. pars. Poenitentiam videlicet aliud omnino esse ab Evangelii prædicatione. Quæ enim diversos Ministros, diversa prorsus subiecta, diversa omnino dispositions requirent, a se invicem penitus distingui necesse est. Atqui Poenitentia & Evangelii prædicatio, 1. diverso existunt Ministros. Poenitentia enim a foliis Sacerdotibus administrari potest: potest vero Evangelium prædicari a Diaconis; ut olim a Stephano Jerooflymis, & a Philippo in Samaria. Nec dubium quin lepro multo cum fructu ab inferioribus Clericis, quandoque etiam a Laicis annuntiatum fuerit. Quin & Diaconi, de quibus Apollonus 1. Timor. 5. rudes mulierculas docebant ex Concilio Carthag. IV. Can. 12. 2. Diversa exigunt subiecta: Siquidem claves Poenitentia eos folium ligant vel solvant, qui iam baptizati fuere. Evangelium vero etiam infidelibus prædictor. Demum & dispositions longe diversas requirent. Poenitentia enim eos folium a peccatis solvit; qui ad veniam suis se geminitibus disponentur. Evangelium vero selen in omne humi genus cadit, & iis etiam qui corde duri sunt & incircumcis non raro prædictatur. Ergo stat 3. Poenitentiam a fidei prædicatione distinguunt.

Proc. 4. pars. 1. Quia verba haec: *Quicumque solvetis, &c. generali*li quo possunt sensu intelligi debent; cum ab eo dicta sint, qui præmonuit le Apostolos mittere, sicut & ipse a vivente Parte missus est, sibiique datam esse potest omnem in Celo & in terra. Atqui haec eadem verba indubio Catholiceorum sensu atque adeo de interiori ministerio intelligi possunt: Cum non repugnet magis peccata post Baptismum commissa remitti per Poenitentiam; quam per Baptismum remitti, quæ ante ipsum commissa fuerint.